

2:n vihko.

ku a 5.

Uusi LASTEN KIRJASTO

KRISTILLISIÄ KERTOMUKSIA.

KOONNUT JA JULAISSUT

L. S.

LÄHETYSKIRJAKAUPAN KUSTANNUKSELLA.

Hinta: 50 penniä.

2:n vihko.

UUSI LASTENKIRJASTO.

Kristillisiä kertomuksia.

KOONNUT JA JULAISSUT

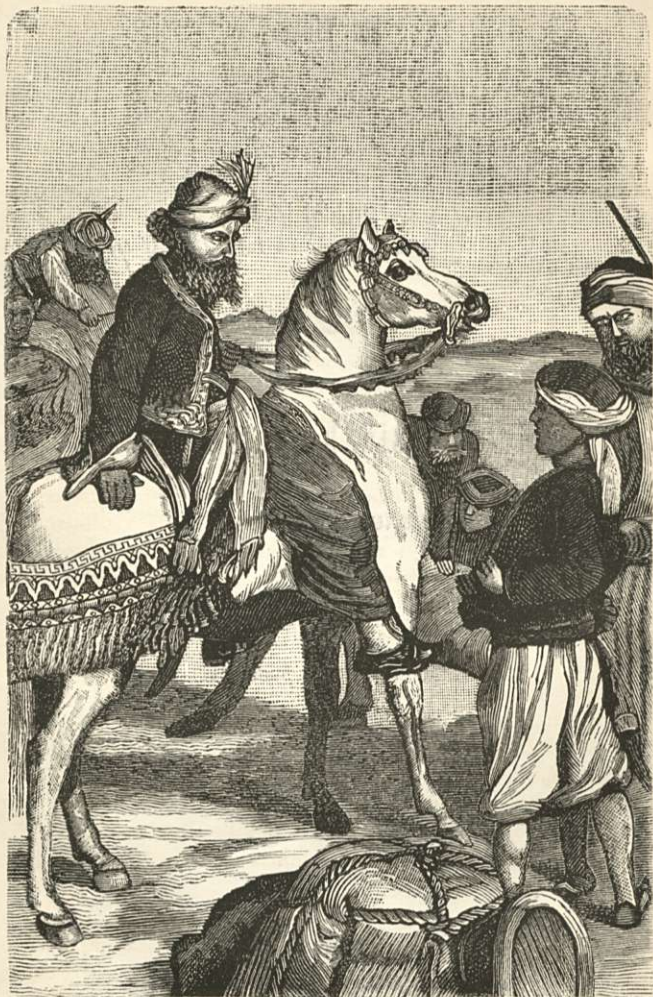
L. S.

Ruotsin kielestä suomensi

H. S.

Helsingissä 1891.

Lähetyskirjakaupan kustannuksella.

Ryöväri ja nuori Persialainen.

Eräs äiti Persiassa jätti eräänä päivänä pojallensa neljäkymmentä hopearahaa. Näiden varalla hänen piti, niin kuin sanotaan, mennä avaraan maailmaan, hankkiakseen jonkun aseman elämässä. Äiti kyyneliä vuodattaen jätti hänet hyvästi ja sanoi vihdoin: „Poikani, jos tahdot hyviä päiviä nähdä, niin pysy lujana *totuudessa!* Älä anna ihmispelon äläkä ihmisrakkauden viekotella itseäsi valhetta puhumaan. Niin, vaikka näyttäisi siltä, kuin koko onnesi riippuisi yhdestä ainoasta sanasta, ja se olisi valheen sana, niin älä koskaan laske sitä huuliltasi. Sinä voittaisit sillä ainoastaan näennäisen menestyksen; totuus sitävastoin aina tuottaa *todellisen* siunauksen. Ja nyt jää hyvästi. Minä jätän sinut Jumalan haltuun, rukouksella ett'et milloinkaan unohtaisi viimeistä neuvoani.“

Poika läksi ja yhtyi karavaaniin, joka oli matkalla suureen kauppapaikkaan. Vaan jo toisena päivänä matkustajat joutuivat ryöväriensä käsiin. Yksi niistä kysyi pojalta, kuinka paljon rahaa hänellä oli muassa. „Neljäkymmentä hopearahaa“, vastasi hän vallan reippaasti, „ja ne ovat neulotut uinun vaatteisiini.“ Ryöväri, tuo tuimannäköinen, tuuheapartainen, nauroi pojan vastaukselle ja piti sen vaan leikkipuheena. Mutta toinen teki saman kysymyksen ja sai saman vastauksen.

Vihdoin ryövärijoukkion päällikkö kutsui hänet eteensä. Hän istui hevosen selässä ja hän oli sennäköinen mies, että hän taisi vaikuttaa pelkoa kenen mieleen tahansa. Anka-

ralla äänellä ja katse uhkaavana hän kysyi pojalta kuinka paljon rahaa hänellä oli.

„Minä olen jo sanonut kahdelle teidän miehistänne“, vastasi nuori Persialainen, „että minulla on neljäkymmentä hopearahaa neulottuina mekkooni. Se on se summa, jonka äitini antoi minulle, lähtiessäni kotoa.“

Ryövärien päällikkö käski kohta, että mekko ratkotaisiin auki, ja sieltä löydettiinkin nimitetty rahasumma.

„Minkätähden ilmoitit, että sinulla oli nämä rahat?“ kysyi päällikkö. „Ne olivat niin hyvässä kätöksessä, että me luultavasti emme olisi niitä löytäneet ja sinä olisit helposti voinut päästä rahoinesi vapaaksi.“

„Minä en tahtonut olla tottelematon äidilleni“, vastasi poika katse kirkkaana, „minä olen luvannut hänelle, ett'en koskaan puhu valhetta, ja minä tahdon sanani pitää.“

Ryöväriin vast'ikään niin kova kasvojen ilme kävi, hänen kuullessaan näitä sanoja, yht'äkkiä lempeämmäksi. Hänen katseensa lepäsi äänetönnä pojassa; vihdoin hän hitaasti ja vähitellen virkkoi: „Minullakin oli äiti, joka, lähtiessäni maailmaan, pyysi minua käyttäytymään oikein. Mutta kuinka olen pitänyt lupaukseni hänelle? Tässä hetkessä tunnen syntini. Sinä olet rehellisempi minua, mutta minäkin tahdon astua uudelle tielle. Anna minulle kätesi. Tästä päivästä alkaen en ole ryöväri. Sinä et saa voittaa minua urhoollisuudessa. Koska sinä uskallat puhua totta, huolimatta seurauksista, niin totta kai minä uskallan kääntyä takaisin pahalta tieltä, yhtä huoletonna kuin sinä siitä, mikä siitä seuranneekaan.“

Ryöväripäällikön joukkio seiso i hämmästyksen valtaamana tästä harvinaisesta kohtauksesta. „Sinä olet ollut johtajamme pahassa,“ he sanoivat, „ole se myöskin hyvässä. Me tahdomme seurata sinua uudellekin tielle.“

Kohta varastettu tavara jätettiin takaisin ja matkustajat laskettiin rauhaan menemään. Emme tiedä, lakkasiko ryöväripäällikkö miehineen surkeasta virastaan ja alkoiko hän uutta uraa, kenties heidän aikomuksensa jäi vaan het-

ken liikutukseen; mutta sen verran tiedämme varmuudella, että nuori Persialainen kiitollisena tunnusti äitinsä neuvon arvon ja että hän oli iloinen seuraamastansa sitä.

Olemmekohän me yhtä urhoollisia seuraamaan totuuden vakaata tietä, kuin tuo nuori Persialainen, me, jotka olemme saaneet kuulla Jumalasta enemmän, kuin hän? Rukoilkaamme Herraa aina kuulemaan totuuden ääntä!

„Hän oli kuitenkin kristitty.“

I.

Normandian lounaisosassa, eroitettuna Bretagnesta kaupan, tyynenä virtaavan joen kautta, joka on hyvin hollantilaisien kanavien kaltainen, kohouupi laajalta hietikkolakedelta yksinäinen, eriskummaisesti muodostunut graniittikalio, nimeltä Mont St. Michel, noin 400 jalan korkuiseksi. Vuoren läntinen rinne on niin jyrkkä, että ainoastaan siellä täällä muutamat pienet taimet saavat kylliksi multaa juurillensa. Vuoren korkeimmalle huipulle on pyhälle Mikaelille eli St. Michelille rakennettu kirkko, jonka rakennustapa ja korkea somatekoinen torni viehättävät silmää jo kaukaa niin maan kuin meren puolelta. Tämän kirkon alapuolella ja ikäänkuin sen tukena on iso rakennus, joka ennen oli linna, linnoitus ja vankila, varustettuna vuoreen hakatuilla luolilla ja vankikopeilla, isoilla holvikkailla saleilla ja maanalaisilla käytävillä, joiden kolkkoa yksinäisyyttä ainoastaan harvoin häiritsee joku matkustavainen seurue, joka oppaan seuraamana, kiirein askelin kiiruhtaa niiden läpi. Vielä alempana jyrkällä kaakkoisella rinteellä on ahdas ja väärä katu, molemmin puolin pienten kurjien mökkien rajoittama. Ainoat ajoneuvot, jotka säännöllisesti kulkevat pitkin tätä katua, ovat yhdet rattaat, jotka tuovat vettä kylään mannermaalta. Mont St. Micheliä kirkkoineen,

linnoineen ja kylineen puolustaa korkeat ja vahvat muurit, varustetut ampumareijillä ja avatut ainoastaan yhdessä paikassa, josta tullaan pieneen kaupunkiin läpi kolmen toisiansa seuraavan portin. Toista näistä porteista varjelee kaksi kanunaa, jotka voitettiin Englantilaisilta v. 1423, ja joita seudun asukkaat ylpeydellä näyttävät matkustaville.

Mont St. Michel on laajan hietikon ympäröimä, hietikon, joka nousuedellä muuttuu järveksi. Meren puolelle on taivaanranta aivan tasainen, mutta maanpuolelle kohoaa avara kehä korkeita kallioita, jotka osoittavat Ranskan rajaa. Muuta tietä vuorelle kuin hietalakeuden yli ei ole, ja tämä tie täytyy, niin sanoaksemme, joka päivä tehtämän uudestaan, sillä nousuvesi sen joka kerta hävittää. Matkustaja, joka jalkaisin tahi vaunuissa kulkee tätä tietä, näkee siellä täällä vankkoja paaluja maahanlyötyinä vaarallisimpien paikkojen merkiksi juoksevassa hiekassa. Pieni joki, joka hiljalleen virtaa tämän hedelmättömän lakeuden läpi, on sekin merkitty tällaisilla paaluilla. Sanalla sanoen tämä seutu on erinomaisen kolkko ja yksinäinen, ja ainoastaan vuorella näkyy elon ja liikunnan merkkejä.

Asukasten luku pienessä kylässä vuoren rinteellä tekee yhteensä ainoastaan 150 henkeä. Miehet St. Michelissä harjoittavat kalastusta, ja joku muu elatuskeino tuskin tulee kysymykseenkään tällä paljaalla, hedelmättömällä kalliolla. Naiset ja lapset menevät joka päivä hiekkatasangolle, niin pian kuin vesi on laskenut, hakeakseen simpukoita ja muita merentuotteita, joita vesi on jättänyt hiekkaan. Silloin tällöin tulee joku katolilainen pappi tai joukko pyhiinvaeltajia tulee kulkien yli tasangon käydäkseen kuuluisassa pyhässä paikassa vuoren huipulla, mutta tämä tapahtuu ainoastaan kesäisin. Pitkien talvikuukausien aikana Mont St. Michel ja koko sen ympäristö vaipuvat mitä syvimpään ja surumielisimpään yksitoikkoisuuteen.

Eroitettuja koko muusta maailmasta, yksinäisellä vuorella, josta huhu kertoo, että se aina on ollut ylikuonollisten olentojen asunto, St. Michelin asukkaat eroavat muista

taitamattomuutensa ja taika-uskonsa kautta. Harvat heistä osaavat lukea ja kirjoittaa. Heidän uskonnollinen tietonsa ei ulotu kauas heidän suojeluspyhimyksestensä, St. Michelistä, ja mitä heidän historiaansa tulee, niin se rajoittuu tarkkaan tietoon naapurien elämästä ja tavoista. Jokainen tuntee toisen historian juurta jaksain, mutta kauemmas hänen maailmantietonsa ei ulotu.

Pontorsonista Mont St. Micheliin käy tie pitkin meren rantaa matalien tamariskipensaiden välitse. Sinä päivänä, josta kertomuksemme alkaa, tämä tie ei suinkaan ollut kolkko ja autio; näkyipä siinä sadottain pitkiä ja raskaita rattaita, niiden kaltaiset, joita käytetään tykkiväestössä, ja joihin par'aikaa lastattiin jotain harmaata, liuskaista ainetta, jota kaivettiin hiekan alta. Joka kuorman kohdalla teki kaksi tahi kolme henkeä työtä, joista yksi seiso i pystyssä rattailta järjestämässä lapiolla, mitä oli niihin heitetty. Mutta tämän meluavan joukon keskellä näky i mies, joka teki työtä aivan yksin ja jota ani harvoin joku tovereista puhutteli. Olipa jätetty hänen ja muiden rattaiden väliin lomapaikka, ikäänkuin hän olisi ollut jonkun taikakehän ympäröimä, jonka yli ei kukaan uskaltanut astua, ja jos joskus sattui, että joku lähinnä seisovista tai kotiin lähtevistä puhui hänelle jonkun sanan, niin se oli ainoastaan ylenkatseen tai pilkan ilmausta. Mutta mies teki työtänsä ahkerasti ja suutumatta, ja illan tullessa hänen saatuansa rattaat täyteen, heitti hän sinisen mekon yllensä, heilautti kirveen olallensa ja asteli surullisena käytävää myöten Mont St. Micheliin.

Ei kukaan tervehtinyt häntä, hänen tullessaan kylän portille, johon asukkaiden oli tapana kokoontua iltaisin; ylenkatseellinen vaiti-olo, joka oli ympäröinyt häntä koko päivän, näytti antaneen sijaa julkiselle vihalle. Naiset, jotka lörpöttelivät simpukka-säkkiensä ääressä, vaikenivat ja kääntyivät pois päin, nähdessään halveksitun miehen lähenevän, ja kun hän tuli soukalle kadulle, pakenivat lapset hänen näkyvistään tai piiloutuivat äitiensä helmoihin. Pappi huomasi hänet jo kaukaa, ja estääksensä kaikkea yhtymistä hä-

nen kanssansa, hän riensi sisään ensimmäisestä portista, joka oli avoinna, ja poistui, mutisten muutamia vihan sanoja. Tätä miestä oli nähtävästi kohdannut yleinen hylkäystuomio, jota ei kukaan uskaltanut nousta vastaan.

Ainoa inhimillinen ääni, joka vihdoin kuului hänen korvaansa sillä hetkellä, jolla hän avasi oven kurjaan hökkeliin muurin päällä, ja joka oli hänen asuntonsa, oli hänen äitinsä, joka kiukkuisena huusi hänelle vuoteelta, jonka omana hän oli vanhunden heikkoudesta: „Kovimpa myöhään tulet kotiin tänä iltana, Mikael! Rakastavainen poika ei olisi jättänyt minua näin yksinäni koko päiväksi.“

„Minä vakuutan sinulle, ett'en voinut tulla kotiin minuuttiaakaan aikaisemmin“, vastasi Mikael nöyrästi. „Niin pian kuin olin lopettanut työni, kiiruhdin kotiin, pysähtymättäni kenenkään kanssa puhumaan.“

„Niin, sen kyllä uskon, sillä eipä taida ollakaan ketään: joka tahtoisi sinun kanssasi puhua“, jatkoi vanhus. „Jos olisit sellainen kuin kaikki muut, et kaipaisi ystäviä. Se on minulle hyvin kovaa, minulle, joka olen äitisi ja joka olen suurella vaivalla koettanut kasvattaa sinua hyväksi kristityksi, nähdä sinut nyt kaikkien hylkäämänä ja vihaamana. Tänään viimeistään kirkonpaimen on sanonut minulle, ett'ei sinusta ole toivoa tässä maailmassa eikä tulevassa, jos pysyt yhtä itsepäisenä, kuin nyt olet. Sinulla siinä tapauksessa ei ole muu odotettavissa kuin kadotus, vaikka olenkin antanut sinulle suojeluspyhimyksemme nimen. Voi minua, jonka täytyy maata tässä yksinäni koko päivä ajattelematta muuta, kuin että poikani on helvetin liekkien ympäröimä.“

Paljoa huolimatta näistä nuhteista, joihin hän jo aikoja sitte oli tottunut, sytytti Mikael pienen kynttilän, jonka leimuavassa valossa huoneen ikävä ulkomuoto kävi selvemmin nähtäväksi. Yhdessä nurkassa oli läjä polttopuita, joita Mikael oli koonnut rannalta: toisessa nurkassa oli hyl-

lylle asetettuina muutama pata ja savi-astioita. Yksi ainoa pöytä, joku tuoli, erilaija nekin, ja se huono sänky jossa vanha, rampa vaimo makasi, siinä kaikki huonekalut. Mikael valmisti vähän keitosta, täytti sillä kupin ja ruokki hellällä ja rakastavaisella tavalla äitiään, ennenkuin ajatteli oman nälkänsä poistamista.

„Mitä se hyödyttää, että annat minulle ruokaa?“ sanoi riidanhaluinen vanha nainen, laskeutuen taas vuoteellensa sitte kuin hän oli päättänyt ateriansa. „Parempi olisi, kun antaisit minun kuolla nälkään, kuin tällä tavoin vastustaa rukouksiani kääntymään erhetyksestäsi. Kirkonpaimenemme on sanonut, että jos sinä edes olisit syntyisin kerettiläinen, niin ei Jumala lukisi sitä sinulle synniksi, mutta nyt sinä olet syntyäsi kristitty ja kastettu, niinkuin kaikki muut, ja olet kuitenkin myynyt itsesi perkeleelle. Jätä siis vaan vanha äitisi ja nauti niin paljon kuin voit nykyisestä elämästä, koska sinulla on tulevassa odotettavana ainoastaan kärsimystä ja kadotusta.“

„Minä en koskaan jätä sinua, äitini“, vastasi Mikael, „ja mitä koskee tulevaan elämään, niin olen sen suhteen ilman pelkoa.“

Lukijamme ovat varmaankin jo huomanneet, että Mikael oli hyvin vähäpuheinen mies. Kenties se vaitiolo, jota kaikki ikäänkuin yhteisestä päätöksestä vaarin ottivat hänen läheisyydessään, vähitellen oli totuttanut häntä puhumasta. Äitiänsäkin hän harvoin puhutteli ja silloin aina muutamilla sanoilla, mutta rikkomatta kunnioitustansa häntä kohtaan, vaikka äidin valitukset eivät näyttäneet koskaan loppuvan, niinkuin tänäkin iltana oli laita. Vihdoinkin hän sammutti kynttilän ja valkean takassa ja kiipesti kurjia portaita myöten jonkinlaiseen ullakkokammarintapaiseen suojaan, joka oli hänen äitinsä huoneen yläpuolella. Tämä oli Mikaelin makuukammio, ja sairaan ensi kutsusta tai hänen vähääkään valittaessaan, hän kohta oli valmis menemään alas hänen luokseen.

II.

Jos joku olisi Mikaelilta kysynyt syytä siihen vihaan, jota kaikki hänen naapurinsa ja tuttavansa osoittivat häntä kohtaan, luulen että tämä kysymys olisi ollut hänelle sangen vaikea vastattava. Asian laita oli, että hän muutama vuosi sitte oli lähtenyt työn ansiolle ja silloin tullut aina Pariisiin asti, jossa hän oli sattunut yhteen muutamiin protestanttisten työmiesten kanssa, jotka opettivat häntä lukemaan ja antoivat hänelle Uuden Testamentin. Hyvä siemen, joka tällä lailla kylvettiin hänen sydämeensä, juurtui siellä ja kantoi hedelmää ijankaikkiseen elämään. Vähitellen Mikael taisi koko lapsellisen sydämensä luottamuksella käsittää evankeliumin kalliita elämäntotuuksia pelastuksesta Kristuksessa Jesuksessa. Jumalan rakkaus oli Mikaelissa vaikuttanut syvän ja totisen muutoksen; uusi uskonelämä oli kasvanut siihen lujilla juurilla, vaikk'ei hänelle ollut annettu kykyä monella sanalla kertomaan muille siitä muutoksesta, jonka alaiseksi hän oli tullut.

Vähän enemmän kuin vuosi sitte Mikaelin isä oli kuollut, ja tämä tapaus toi hänet hänen kotikyläänsä, koska hän nyt oli vanhan, sairaan äitinsä ainoa tuki ja turva. Mikaelin entiset ystävät ottivat alussa ilolla häntä vastaan, mutta eipä aikaakaan, ennenkuin huomasivat, ett'ei hän enää ollut sama kuin ennen. Hän ei koskaan kironnut, ei milloinkaan käynyt kapakassa, eikä ikinä riitaantunut kenenkään kanssa; mutta toiselta puolen häntä ei koskaan nähty kirkossa ja muiden kylän asukkaiden rientäessä jo ennen mainittuun kappeliin vuoren huipulla, siellä rukoillakseen suojelijaansa ja muita pyhimyksiä, Mikael haki jonkun syrjäisen yksinäisen paikan, jossa hän viipyi monta tuntia, lukien pientä kirjaa, jota hän aina kantoi taskussaan. Pian katolilainen kirkko epäili häntä kerettiläiseksi, ja kun hän aina oli valmis varmoilla vaikka harvoilla sanoilla selittämään perusteitansa siihen toivoon, joka hänessä asui, osoittivat pian kaikki häntä vuoheksi, jota muka lampaiden piti vält-

tää, ja siten hän vähitellen oli tullut tuohon yksinäiseen tilaan, jota ennen olemme kertoneet.

Mikael kärsi enemmän tuosta halveksimisesta, jonka alainen hän oli, kuin me voimme selittääkään, vaikka hän kärsivällisyydellä ja nurkumatta kantoi koettelemustansa, ahkeroiden ystävällisellä käytöksellensä ja auttavaisuudellansa voittoa sen yleisen vihamielisyyden, joka ympäröi häntä joka taholta. Hän ei koskaan mennyt kirkkoherran ohitse, kunnioittavasti nostamatta lakkiansa, ja käydessään kaivolla joka päivä vettä hakemassa, oli hänellä aina tilaisuus toimittamaan jotakuta apua. Sillä tavoin hän taisi käydä viisi ja kuusikin kertaa kaivolla, säästääkseen jonkun vanhan vaimon vaivaa kantaa raskaita vesisankoja; mutta ei hän koskaan saanut ainoatakaan kiitollista sanaa työstään. Voipa niinkin sattua, että hän sai vaan naurua itse uhrauksistaan toisten palveluksessa, yksin äitinsäkin moitti joskus hänen kärsivällisyyttään melkein pä virheenä, mutta hän kulki kuitenkin hiljaisena ja kärsivällisenä tietään, jolla hän oli elon ja rauhan löytänyt.

Kuitenkin tuntui yksinäisyys Mikaelista vaikealta, niin hetkittäin melkein sietämättömältä. Silloin oli hänellä tapana kiertää kerran töyräsvarustusten ympäri, siksikun hän saapui erälle paikalle, josta hän, itse näkymätönnä, taisi nähdä kylän torin pienine ravintoloineen, jonne hänkin niin usein ennen Pariisi-matkaansa oli isänsä kanssa mennyt viettämään hauskaa iltaa. Ravintolan-isäntä Niklas oli nyt yksi hänen katkerimpia vihollisiaan. Mikael voi täältä kaukaa nähdä kuinka ali-kerroksen sali täyttyi kävijöistä, jotka ennen olivat olleet hänen ystäviään ja tovereitaan; heidän naurunsakin hän voi kuulla. Huomasipa hän erään pikku sängynkin ja siinä isännän pienen tytön vaalea-kutrisen pään.

„Sinä olet paholainen, Mikael“, sanoi eräänä iltana lapsen ääni hänen vieressään samalla kun hento kätönen tarttui hänen käteensä. Puhuja oli ravintolan-isännän vanhin tytär Delfina, pieni, vilkas, päättäväinen tyttö, jota yht-

äkkiään oli haluttanut ruveta puhumaan Mikaelin kanssa, jonka hän usein oli nähnyt tällä samalla paikalla.

„Nimeni on Mikael Lorio“, vastasi puhuteltu hiljaan, lempeästi. „Miksi siis kutsut minua paholaiseksi?“

„Sentähden, että kuulen kaikkien muidenkin kerettiläisyytesi tähden sinua niin kutsuvan“, vastasi tyttö. „Minä, näetkös, olen hyvä kristitty; luen joka aamu ja ilta rukoukseni suojeluspyhällemme ja jos vaan sinäkin niin tekisit ei varmaankaan kukaan sua enää paholaiseksi sanoisi.“

„Ethän kuitenkaan pelkää minua, vai kuinka?“ kysyi Mikael, kun hän tunsu tyttösen nojaavan polveensa.

„Enkä pelkää, sillä näenhän, ett'et mikään tavallinen paholainen ole ja sitäpaitse on äiti kirjoittanut nimeni suureen kirkon kirjaan ja Pyhä Mikael on varjeleva minua kaikesta pahasta. Mutta sano minulle, onko todellakin totta, että voit muuttaa pikku lapsia kissoiksi ja koiriksi ja käydä veden päällä uppoamatta ja voitko viskautua vahingoittumatta alas kirkon tornista? Tahdon mielelläni tulla kotiisi katsomaan kaikkea, mitä sinä voit tehdä.“

„En minä voi tehdä mitään tuollaista“, vastasi Mikael, „vaan jos haluat tulla kanssani kotiin, vien sinut mielelläni sinne.“

„Kanna sitten minua, sillä matkahan on aivan liian pitkä astuakseni.“

Mikael nosti tyttösen olalleen ja muurin viereistä tietä kantoi hän hänet asunnolleen. Kuvastin-tyynenä lepäsi meren ääretön pinta, jota täysi-kuu kirkkaalla valollaan hopeoi. Luonnon hiljainen suuruus ei ollut vaikuttamatta Delfiinan vastaan-ottavaiseen lapsen-mieleen. Hän kyselikin niin paljon, ett'ei Mikael mitenkään ehtinyt vastata kaikkeen. Mutta kun he tulivat Mikaelin asunnolle ei tyttö tahtonutkaan tulla sisään.

„Kanna minut nyt takaisin, Mikael“, pyysi pienoinen matalan asunnon ovella. „Pelkään äitiäsi. Jonakuna toisena iltana, kun näen sinut tuolla samalla paikalla, juoksen

taasen luoksesi ja silloin sinä kannat minua vielä kerran pitkin muuria.“

Niin oli Mikael löytänyt pienen ystävän, jonka kanssa hän silloin tällöin voi sanan vaihtaa. Pikku Delfiina juoksikin usein uuden ystävänsä luo. Hän kertoi tälle lapsellisen avomielisesti kaikki mitä päivän kuluessa oli tapahtunut ja mitä hän sen ohessa oli ajatellut ja tuuminut.

III.

Olemme jo ennen kertoneet melkein kaikkien St. Michelin asujanten olevan hyvin köyhiä, jonkatähden yhtähyvin vaimot kuin miehetkin ovat ulkotyön tekoon pakoitetut, voidakseen ansaita elontarpeensa. Kesäisin antavat kyllä pyhiinvaeltajat, jotka täällä kuuluisassa paikassa käyvät, kylän naisasukkaille tilaisuutta parempaan ansioon, mutta talvisin on heidän ainoana elinkeinonaan etsiä rannalta ostronia ja simpukoita, joita he sitten myyvät mantereeseen kaupungeissa ja kylissä. Senpätähden nähdäänkin, niinpian kun luode-aika vaan on alkanut, lukuisia vaimoja lapsi-parvia jo kuvaamallamme, lavealla santa-aavikolla, mutta meren nousu-aikaan palaavat kaikki kiireimmän kautta kotiinsa. Mikael voi asunnostaan nähdä puolen tasangon yli, voipa hän raikkaalla, selkeällä ilmalla työskentelijäin äänten sorinankin kuulla. Mutta tämä osa tasangosta ei kuitenkaan ollut niin vaarallinen kuin vuoren vasenpuolinen, jonka sannassa joki hitaasti, vitkallisesti laineitaan vyörytteli, sieltä sitten mereen laskeakseen; tänne uskaltavivatkin ainoastaan kaikkein rohkeimmat pojat, jotka täältä toivoivat rikkaampaa saalista, kuin mistään muualta.

Normandiassa ei talven alku ole erittäin ankara. Niinkauan kuin tuuli on läntinen, on ilma lauha joskin hiukan kostea ja täyttyy usein keveällä sumulla, jossa auringon säteet kaikilla sade-kaaren väreillä heijastelevat. Usein on ilma vielä joulun- ja uudenvuodenkin aikana lauhkea ja suvinen, niinpä puheena olevanakin vuonna. Jouluihtaan asti voivat St. Michelin naiset jatkaa tavallista työtään.

Meri oli päivää vasten tyyntynyt, eikä pako-aika tullut ennenkuin kello kuusi iltapäivällä. Ei kukaan tahtonut jättää niin hyvää työnteko tilaisuutta käsistään varsinkaan (ei) nyt, kun nousu- ja pako-aika tästä lähtien tulisivat entistä myöhemmin.

Koko rannikko olikin keskipäivän aikaan täpösen täynnä naisia ja lapsia. Talvi-aurinko valaisi kirkkaalla, iloisella valollaan eloisata taulua, jonka keskellä paljas, harmaa vuori kohoikse. Sillä aikaa kuin naiset etsivät simpukoitaan heittivät miehet, joiden joukossa Mikaelimmeikin oli, verkkojaan mereen.

Illemmalla alkoivat työskentelijät kaksi-, kolmi-henkilöisin joukoin kotiin palata, halukkaina työnsä hedelmän korjaten, ennenkuin nouseva vesi taasen oli tasangon järveksi muuttanut. Pian oli koko kylän väestö tapansa mukaan kokoontunut portin luo, josta olemme kertoneet ja sieltä kuului kova melu äänistä, jotka päivän pikku tapahutumista kertoilivat ja kaupitsivat kaloja. Mutta niinkuin tenhovoiman kautta loppui kaikki puhelu, kun Mikael Lorio kalakori pää-laellaan lähestyi. Hänelläkin oli kaloja myytävänä, mutta ei kukaan tahtonut ostaa häneltä, ei kukaan tarjoutunut viemään hänen kalojaan mantereelle ja jos hän olisi itse sinne mennyt, niin ei kukaan olisi hänelle antanut asioitaan toimitettavaksi.

Verkallisin askelin, kummallekaan puolen kääntymättä kulki Mikael eteenpäin, kunnes äkillinen, melkein sydäntä särkevä huuto säpsähytti häntä. Hän kääntyi pikaisesti ja näki silloin muutamien poikien ja tyttöjen seisovan vilkkaassa keskustelussa ravintoloitsijan vaimon kanssa, joka tuimimman tuskan eleillä itki ja nyyhki. Mikael seisahti kuunteli. Muutamat sanat, jotka hän kuuli, melkein pysäyttivät hänen sydämensä tykinnän. Voiko todella olla mahdollista, että Delfina, hänen pikku ystävättärensä, olisi johonkin vaaraan joutunut.

Lapset kertoivat, että kun Delfina oli nähnyt heidän lähtevän tasangon vasemmalle puolen, oli hän huimana ja

uhka-rohkeana välttämättömästi tahtonut tulla mukaan. Silmänräpäyksenä, jona Mikael lähestyi joukkoa, sanoi juuri suurin tytöistä:

„Delfiina oli niin paha ja tottelematon; hän ei koskaan tahtonut pysyä meidän luonamme vaan tahtoi alin-omaa vaan rannalle. Me kehoitimme häntä kotiin tulemaan, mutta hän ei totellut, vaan sanoi etsivänsä yhä useampia simpukoita ja siten olimme me pakoitettut palaamaan ilman häntä. Kenties hän vielä tulee takaisin, mutta emme ole nähneet häntä enää.“

„Oi Jumalani!“ huudahti äiti-parka, kaatuen voimattomana erälle kivelle, „kiiruhtakaa kutsumaan tänne miestäni.“

Mikael Lorio läksi kiireesti etsimään vihollistansa ravintoloitsija Niklasta, jonka hän tapasi jakamasta käskyjä erälle kaupunkiin lähetettävälle.

„Niklas“, sanoi Mikael tarttuen hänen käsivarteensa, „riennä vaimosi luo; hän tahtoo puhua kanssasi, sillä pikku Delfiinasi on kadonnut.“

Kaikkien ympärillä seisovien katseet kiintyivät Mikaeliin. Odotettiin tarkempaa selitystä hänen sanoilleen.

„Muutamat uhka-rohkeimmista“, iatkoi hän, „menivät tänään rannalle sitä pitkin kalastaakseen ja Delfiina oli heidän kanssansa, mutta ei ole tullut takaisin. Ei kukaan tiedä, missä hän on; yö lähestyy, sumu alkaa levitä, tunnin kuluttua on tasanko veden vallassa ja silloin on Delfiina hukassa.“

Kaikki tiesivät, millä nopeudella meri todellakin nousi ja sentähden he huomasivatkin suuren vaaran, joka Delfiinaa uhkasi. Lapset alkoivat itkeä ja äänekkäillä hätähuudoilla rukoilivat vaimot pyhän Mikaelin suojelusta. Sillä välin kiiruhtivat miehet kylän portille nähdäkseen tapauksen lopun.

Hitaasti laskeusi aurinko. Sumu yhä tiheni, sakeni. Oli mahdoton eroittaa täysikasvuistakaan ihmistä, saatikka sitten lasta sadan askeleen päästä ja kukapa voi sanoa millä

paikalla tuolla lavealla aavikolla Delfiina raukka tänä hetkenä oli? Vanhat pudistivat epäröivinä päätään. Niklas ja hänen vaimonsa kyselivät toivottomina: „Voi, mitä me teemme? Mitä me teemme?“

„Ette mitään“, vastasivat useat äänet yht'aikaa, „jos ei tyttönen neljännes-tunnin kuluessa itsestään palaa, on hän hukassa. Suuri yli-enkeli Mikael häntä suojelkoon!“

„Minä menen itse lastani etsimään!“ huudahti äiti päättäväisesti. Hän nousi ylös, astui muutamia askelia merelle päin ja huusi kimeällä, hätäisellä äänellä: „Delfiina, Delfiina tule kotiin, tule äiti-parkasi luo!“

Niklas veti hänet kuitenkin väkivallalla takaisin. „Muista“, sanoi hän, „että sinulla vielä on neljä lasta kotona. Velvollisuutesi on ajatella heitäkin. Eikö täällä ole ketään, joka tahtoisi mennä lapsi-parkaan etsimään!“

„Minä menen“, vastasi päättäväinen, levollinen ääni silloin.

Kaikki kääntyivät. Heidän suureksi ihmeekseen oli puhuja halveksittu ja kartettu Mikael Lorio.

„Niin, olen valmis etsimään kadonnutta pienokaista“, sanoi hän uudestaan miehekkäällä päättäväisyydellä. „Jos kuolisin, suree mua ainoastaan yksi ihminen koko maailmassa. Teidän huostaanne jätän minä äitini. Minulla ei ole aikaa sanoa jäähyväisiä hänelle. Jos palaan terveenä ja reippaana, on hyvä; jos kuolen, on parempi!“

Mutta ei tämä Mikaelin jalomielinen uhrauskaan poistanut hänen maanmiestensä vastenmielisyyttä. Kiitos hänen alttiiksi-antavaisesta tarjouksestaan olikin niukka ja kylmä. Häntä katseltiin melkein välinpitämättömyydellä sillä aikaa kun hän laski raskaan kalakorinsa maahan ja heitti verkon olkapäälleen, ikäänkuin vaistomaisesti aavistaen tämän vielä voivan hyödyttää häntä, eikä kukaan sanonut hänelle ystävällistä jäähyvästiä, kun hän kiireisin askelin läksi kulkemaan huonosti kivitettyä katua.

IV.

Uskalias nuorukainen kadotti heti Mont St. Michelin näkyvistään. Rohkein askelin kulki hän eteenpäin siihen suuntaan, missä laskeuvan auringon viimeinen hehkuva juova vielä vivahteli paksun sumun läpi. Ainoat äänet, joita voi kuulla, olivat meren mahtava kohina ja Mikaelin omat askeleet sannalla. Väliin sumu kuitenkin hiukan hälveni ja silloin oli Mikael huomaavinaan haeskelunsa esineen milloin siellä milloin täällä, mutta nämä harhakuvat poistuivat heti. Antamatta pelättävän lentohiekan pidättää itseään, kiiruhti hän nopein askelin eteenpäin. Joka silmänräpäys oli kallis, sillä meri kohosi nopeasti.

Mikael ei itse voinut sanoa, kuinka pitkän aikaa hän täten turhaan etsintään kulutti, mutta hämärä oli jo muuttunut pimeäksi, kun hän kuuli vaikeroivan lapsen äänen vähän matkaa itsestään. Juosta suuntaan, josta ääni kuului, tuntea Delfina, joka istui nyyhkien eräällä kivellä ja siepata hänet syliinsä, oli Mikaelille vaan silmänräpäyksen työ. Pienokais-raukka itki, sillä hän ei osannut kotiin ja sitä paitse näki hän pimeään yltyvän, mutta ei hän kuitenkaan vaaransa koko suuruutta käsittänyt. Tuskin oli Mikael hänet syliinsä nostanut kun hän jo kuivasi kyöneleensä ja alkoi nauraa ja leikkiä laskea.

„Sinäkö, paholais-Mikael, olet saanut selkoa minusta“, sanoi hän. „Kanna minut heti äidin luo kotiin! Kenties on yli-enkeli Mikael sinut minun luokseni lähettänyt.“

Joka silmänräpäys kiihtyi meren kohina. Vähemmän kuin tunnin kuluttua saattoivat laineet jo vuoren juurelle tiensä murtaa. Vastaamatta sanaakaan lapselle riensi Mikael kotiinpäin vauhdilla sellaisella, että hän aivan hengästy. Ystävänsä äänettömyys, kiireinen kulku, yltyvä pimeys, kaikki lisäsi Delfina raukan pelästystä.

„Minne sinä kannat minua, Mikael?“ huudahti hän viimein. „Et kanno minua äidin luo. Päästä minut; minä tahdon äidin luo. Hän on aina sanonut, ett'en saisi puhua kanssasi, enkä edes kasvoihisikaan katsoa.“

Lapsi alkoi hujoa ympärilleen aiin kiivaasti, että Mikaelin täytyi seisahtaa pariaksi minuutiksi häntä tyynnyttäkseen.

„Älä pelkää, pikku Delfiinani“, sanoi hän hellällä hyväilevällä äänellä. „Olen tullut pelastamaan sinua kuolemasta; niinkuin Herra Jesus tuli tänne maan päälle etsimään ja vapahtamaan minua kadonnutta, niin olen minäkin tänä iltana tullut etsimään sinua, joka olet eksynyt tällä autiolla tasangolla ja olet vaarassa joutua meren ahnaitten aaltojen uhriksi. Älä pelkää. Tahdon viedä sinut äitisi luo niin pian kuin voin. Rukoile ainoastaan Herraa Jesta, että ehtisimme pelastua ajoissa.“

Tämä ei ollut ensimmäinen kerta kuin Mikael Lorio puhui tyttöselle Jesuksesta.

„Onko hyvä Herra Jesus todellakin tullut sinua pelastamaan?“ kysyi lapsi.

„On, Hän on tehnyt enemmänkin; Hän on antanut henkensä minun tähteni.“

„Sitten tahdon olla kiltti“, sanoi Delfiina kietoen toisen käsivartensa ystävänsä kaulan ympäri ja nojaten pientä, kiharaista päätänsä hänen olkapäähänsä. „Saat kantaa minut minne tahdot.“

Mikael alkoi taasen käyntinsä kokien kahdistuneella vauhdilla voittaa menettämiänsä minuutteja ja jo oli hän vähän matkan päässä näkevinään vuoren, jolla hänen kotinsa oli, kun kylmä laine huuhtasi hänen jalkojaan. Tämä laine vetäysi tosin takaisin, mutta Mikael tiesi knitenkin tätä heti seuraavan toisen ja kolmannen suurempina, peloittavampina. Ei ollut mahdollista saapua puoleenkaan tiestä, joka heidät vielä vuoresta eroitti, ennenkuin aallot kylmään hautaansa heidät nielisivät. Nopeajalkaisinkin hevonen tuskin voi pelastua nousevan meren tieltä, kunneppa sitten Mikael raskain kuormineen. — He olivat siis molemmat hukassa!

Molemmat hukassa! Eikö sitten löytynyt mitään keinoa, edes toiselle, välttää uhkavaa kuolonvaaraa? Kenties

olisi Mikael, jos hän olisi jättänyt lapsen oman onnensa nojaan, voinut juosta kyllin pian turvaan päästäkseen, mutta tämä ajatus ei johtunut Mikaelin mieleenkään eli joskin se hänen päähänsä pisti, poisti hän sen heti. Mutta Mikaelilla oli vielä yksi keino pelastaa Delfiina oman henkensä uhrauksella ja pian oli hän tehnyt päätöksensä käyttää sitä.

„Kuule, lapseni“, sanoi hän, „tällä hetkellä et voi päästä äidin luo, mutta älä siltä ole pahoillasi. Minä käärin sinut verkkooni ja kiinnitän sen tuollaisen suuren, korkean paalun nenään; siten olet sinä vapaa kaikesta vaarasta. Sinä olet istuva siellä aivan kuin keinussa ja minä seison siellä alla, niin että voit puhella kanssani.“

Kaukana siitä, että pikku tyttö oli pelästynyt, ihastui hän päinvastoin päästessään niin korkealle ilmaan ja olisi vaan toivonut päivää, että kaikki ihmiset olisivat hänen korkean asentonsa nähneet. Mikael pani heti tuumansa toimeen — ja vähän aikaa piti hän itsekin kiinni vaajasta, mutta voimansa pettivät heti ja hänen täytyi laskeutua maahan eli oikeammin veteen, joka nyt jo koko maan peitti.

„Älä pelkää Delfiina; minä seison luonasi enkä mene täältä“, sanoi jalo nuorukainen, joka pelkäsi tytön kauhistuvan, kun ei hän enää ollut niin lähellä. „Nyt olet turvattu jokaiselta vaaralta.“

„Mutta entä sinä, Mikael, oletko sinäkin pelastettu?“

„Kyllä, minä olen pelastettu“, vastasi Mikael. „Herra Jesus on pelastanut minut ja minä tunnen itseni turvalliseksi hänen sylissään. Vähän ajan kuluttua en enää voi puhua sinulle, Delfiina, mutta älä siltä pelästy, minä jään tänne koko ajaksi. Minä sidon itseni tähän vaajaan ja ajattelen Häntä, joka antoi ristiinnaulita itsensä minua vapauttaakseen. Tuntuu kuin käsittäisin Hänen rakkautensa paremmin kuin koskaan ennen.“

„Emmehän vaan huku?“ kysyi pienokainen.

„Älä pelkää, et sinä huku ja minä olen heti Jesuksen luona. Sano isällesi ja kaikille, jotka ennen olivat ys-

täviäni, että olen aina, loppuuni asti suonut heille hyvää. Kuule, kirkonkellot! Olen iloinen, että vielä kerran sain kuulla niitä.“

Sumun läpi kuului kirkonkellojen hiljentynyt kaiku kehoitteena kaikille mertä vastaan turvaa etsimään. Mutta meren kohina, joka joka silmänräpäys tuli kovemmaksi ja kiivaammaksi, hämmensi heti kellojen kai'un.

„Hyvästi Delfiina!“ huusi Mikael; „taputa minua vielä kerran pikku kädelläsi ja rukoile „Isä meitäsi“. Älä pelkää sitten, kun et enää kuule minun puhuvan!“

Veden nousu-aika kesti ainoastaan kolme, neljä tuntia. Tuskin oli vesi ruvennut laskeumaan, ennenkuin kylän asujamet ravintolan-isäntä Niklaan johtamina ja lyhdyillä varustettuina lähtivät etsimään Delfiinan ja Mikaelin ruumiita, sillä he pitivät näiden hukkumista aivan varmana. Ei kulunut kauan, ennenkuin he kuulivat itkevän lapsen äänen ja suureksi hämmästyksekseen löysivät he lyhtyjen valossa pikku Delfiinan ripustettuna verkkoon, joka oli kiinnitetty erään paalun yläpäähän ja tämän juurella Mikael Lorion ruumiin vielä kuolemassakin lujasti paalusta kiinni pitäen.

Tyttönen kertoi Mikaelin alkaneen rukoilla „Isä meitänsä“, mutta kun hän oli tullut sanoihin: „anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollisillemme“, oli hänen äänensä rauennut. Delfiina oli sitten useita kertoja huutanut hänen nimeään, saamatta ääntäkään vastaukseksi.

Näin uhrasi Mikael Lorio henkensä, pelastaakseen sen tytärtä, joka oli enin halveksinut ja häväissyt häntä uskonsa tähden. Hän oli peinanut sydämeensä apostoli Pietarin kehoituksen „sulkea hyvillä töillä hullujen ja ymmärtämättömien suut“. Ja todellakaan ei tämä jalomielinen

teko ja itse-uhraus ollut vaikuttamatta niihinkään, jotka ennen olivat syyttäneet Mikaelia kirousta ansaitsevaksi väärä-uskoiseksi ja monen huulilta kuului nyt tunnustus: „kun ajattelee tarkemmin,

niin hän oli kuitenkin kristitty.“

Pieni asian-ajaja.

„Oi, onhan kovaa, hyvin sydämetöntä sairas-raukalle tulla temmaistuksi vuoteeltaan ja kodistaan, jossa hän vaimona ja leskenä on viisikymmentä vuotta elänyt ja lähetytyksi päiviään vieraalla seudulla päättämään!“ vaikeroi vanha rouva Vernon raukka tehden voimattoman kokeen kääntyä kipuvuoteellaan.

Pieni rusoposkinen poika vaaleilla kutrilla seisoi hänen vieressään. Pojan silmäluomia kostuttivat kyyneleet ja hän piti vanhuksen luista, ryppyistä kättä rakkaasti omassaan, aivan kuin se olisi ollut hänen oman äitinsä käsi. Leskirouva Vernon ei ollut sukua Kristerille, mutta hän oli hoitanut poikasen äitiä tämän kuolinsairauden aikana, poikaakin, joka oli hyvin kivuloinen, oli leskirouva hänen hennoimmassa ijässään vaalinut, olipa säästänyt omasta niukasta ravinnostaan monta makupalaakin hänelle. Monta lasillista vastalypsettyä maitoa, monta kirsikko-terttua oli hän poikaselle antanut eikä hänen ystävällisyytensä joutunut unhoon nyt kun ei hän sitä enää teossa osoittaa voinut.

„Voi, iso-äiti“, huudahti Krister, joka tavallisesti kutsui vanhaa ystävätärtään tällä rakkaalla nimellä, „en voi uskoa, että uusi isäntä voi olla niin kovasydäminen ja revittää pienen, kauniin talosi, kun hän vaan saa kuulla miten monta vuotta sinä jo olet asunut siinä!“

„Mitä patrooni Farrer minusta huolii! Ei hän tiedä mitään minusta, hän on juuri äskettäin tullut maatilalleen

ja on tuskin kahta kertaa sitä nähnyt. Herra Sanders, hänen pehtoorinsa, sanoo, että vanhan hökkelön täytyy poistua uusien, kauniiden laitosten tieltä. Minä toivoisin vaan, että he odottaisivat vähän ja antaisivat vanhan lesken kuolla rauhassa. Karkoittamiseni vanhasta, rakkaasta kodista on varmaan lyhentävä päiväni. Eikö Janneni tuonut minua tänne silloin kun olin nuori, onnellinen vaimo, enkö täällä pitkän, koetuksista rikkaan sairautensa aikana häntä hoidellut, enkö täällä hänen silmiään ummistanut! Oi, sydäntäsärkevää on jättää tupa — ja jo maanantaina täytyy minun se tehdä. Mutta se on Herran tahto,“ lisäsi vanhus kohottaen kyyneleiset silmänsä korkeutta kohti. „Hän tietää, mikä on parhain; tapahtukoon Hänen tahtonsa.“

Pikku Krister jätti raskain sydämmin vanhan ystävättärensä majan. Nuoressa mielessään risteili monta ajatusta hänen kulkiessaan poikki kedon, joka erotti heidän kotinsa. „Iso-äiti on niin erittäin hyvä ihminen ja rakastaa Herraa Jesusta niin paljon; sallineekohan Jesus, että hänet karkoitetaan kodistaan, kun hän on niin sairas ja vanha? Herra Sanders on ankara mies, joka ei välitä köyhistä, minä tiedän isän pyytäneen häntä säästämään tupaa, mutta hänen kanssaan ei maksa vaivaa puhua. Kenties patrooni Farrerilla on sääliväinen sydän, kenties antaisi hän taivuttaa itsensä, jos joku kertoisi hänelle vanhasta iso-äidistä, kuinka hän ei koskaan voi jättää vuodettaan ja kuinka se särkee häntä että hänen täytyy lähteä tupasestaan. Jotuu mieleeni raamatun kertomus miehestä, joka yöllä meni leipää ystävältään pyytämään: hän ei pyytänyt itselleen, vaan eräälle nälkäiselle muukalaiselle ja hän seisoi, eikä autanut ajaa pois itseään ennenkuin sai niin paljon kuin tarvitsi. Nyt on iso-äiti itse sanonut minulle, että Herra Jesus on tämän kertonut neuvoksi meille, ett'emme koskaan väsyisi rukoilemasta ja että rukoilisimme yhtä hyvin muiten kuin itsemmekin puolesta. Luulen, että jos saisin nähdä patrooni Farrerin, menisin suorapäättä hänen luokseen puhumaan iso-äidistä ja koettaisin taivuttaa häntä antamaan

iso-äidin jäädä pieneen, vanhaan kotiinsa. Toivoisin, että hän tulisi tiluksilleen ja kävisi ylt'ympäri mökeissä; mutta eihän maksa vaivaa sitä toivoa — kenties ei hän tule mo-
neen kuukauteen ja iso-äidin tupa revitään jo maanantaina ja nyt on perjantai-iltapäivä. Olen kuullut patrooni Farrerin asuvan Lontoossa ja täältä sinne on hyvän matkaa, liian pitkältä minun käydäkseni.“ Pikku Krister huokasi syvään suruissaan.

Samassa tuli töyhtönen ohdake-untua liidellen iltatuulessa ja kullanhohdavin siivin liihoitteli perho pensas-aidan yli. „Toivoisin, että mulla olisi siivet kuin perholla ja että voisin liikkua keveästi kuin ohdake-untu,“ ajatteli poika niin miettien ystävänsä surua, ett'ei edes muistanut hyönteistä hätyytellä; „niin lentäisin Lontooseen, etsisin patrooni Farrerin ja rukoilisin niin hartaasti iso-äidin puolesta, ett'ei patronilla mitenkään olisi sydäntä ajaa häntä pois. Oi, hyvä Jumala“ — ja Krister katsoi rukoillen sinitaivaalle — „auta minua Lontooseen ja auta, että voisin tehdä jotain hyvää rakkaalle iso-äidilleni; hän on aina ollut niin hyvä minulle ja nyt tahdon minä olla kiltti hänelle.“

Krister tunsi sydämensä kevenevän tästä pikku rukouksesta ja hän alkoi taasen miettiä. „Jos minulla vaan olisi kylliksi rahoja ostaakseni tulo- ja menolipun Lontooseen, niinkuin isä teki edellisenä kuukautena, onnistuisin kenties tapaamaan patroonin, mutta matka maksoi isällekin kokonaisen viisikruunuisen ja kuinka minä saisin niin paljon rahaa.“ Krister hierti päivettynyttä otsaansa ja pyyhkäisi kiharoitaan. „Onhan minulla todella valkoinen kaniini ja onhan metsätuvan emäntä sanonut mielellään sen ostavansa, mutta eihän olisi yhtään hauskaa myydä sitä ja erota sirosta lemmikistään.“ Krister kulki melkein puolitiehen ketoa, ennenkuin hän voi tehdä päätöksensä ja sitten hän heittäysi nurmelle, lepän varjoon, päättään käsivarsiinsa nojaten.

Kaikki mitä te tahdotte, että ihmiset teille tekisivät, se tehkääät te myös heille, oli läksyni viime sunnuntaikou-

lussa; en saa sitä unhottaa niin pian. Iso-äidille on paljon vaikeampi kadottaa entinen tupasensa, kuin minulle valkoinen kaniini, ja Jumala pitää siitä, että teen iso-äidille, mitä muiden tahtoisin itselleni tekevän.“

Nopeasti hyppäsi Krister ylös nurmelta; epäröiminen oli lopussa, nyt oli toiminnan aika. Muutamassa minuutissa oli hän kaniinihuoneella, otti sieltä lemmityisensä, si-litteli tämän pitkiä, riippuvia korvia ja sileitä, kiiltäviä ku-peita, jotka olivat melkein lumivalkoiset. „Olen kaipaava sua, Ekku, minun rakas Ekkuseni. En voi enää tuoda sinulle porkkanoita enkä kaaliksia, mutta kuitenkin pitää sinun tulla onnelliseksi, ja minäkin tulen onnelliseksi sillä olen-han ainakin koettanut auttaa ystävääni ja tehdä mitä Herra on käskenyt.“

Lujana itsensäkieltämisessä, kantoi poikanen kaniinia metsätuvan emännälle. Kauppa tehtiin pian, ja Krister pa-lasi kotiin hitaisin askelin viisikruunuinen taskussa. Hän huokasi katsoessaan tyhjään kaniinihuoneeseen, mutta ei ka-tunut kuitenkaan tekoaan.

„Isä“, sanoi Krister, ollessaan illallisella isänsä Sa-muel Fordin kanssa, „saanko lähteä Lontooseen aamulla?“

„Lontooseen“, huudahti Ford ja suuri palanen juus-toa ja leipää, jonka hän juuri oli aikonut suuhunsa pistää, pysähtyi puoli-tiehen, „mitä ajattelet poika? Kuinka voisit sinne päästä ja mitä tekisit, jos sinne pääsisit?“

„Olen myynyt Ekkuni ja saanut siitä viisi kruunua, jolla matkalippuni voin maksaa. Tahdon mennä patrooni Farrerin luo ja rukoilla häneltä, että iso-äiti saisi jäädä tupaansa.“

Samuel Ford nauroi oikein sydämmellisesti. „Kuinka maailmassa aiot saada selkoa patroonista siellä tuhansien rakennusten ja miljoonien ihmisten joukossa. Hän asuu Grosvenor Skvarella, olen ihmisten kuullut sanovan; en tiedä missä se lienee, mutta hyvän matkaa sinne vaan Lon-don-Bridge asemalta on, sen arvaan, ja tuskinpa sinä tietä sinne löydät.“

„Kysellen pääsen kyllä perille“, vastasi Krister lapsellisesti. Hänen sydämensä oli liian lujasti kiintynyt rakkauden-osoitukseen, jonka hän aikoi tehdä, niin ettei hän antanut pienten vastahakoisuuksien masentaa itseään.“

„No hyvä, viisikruunuinen on omasi ja sinä saat käyttää sitä niinkuin itse tahdot“, jatkoi isä, joka oli myöntyväinen, hyvänsävyinen mies, mutta ei suinkaan halukas itseään vaivaamaan, „voithan matkustaa Lontooseen, jos sinua haluttaa ja katsella Prinssi Albertin muistopatsasta ja Pyhän Paulin kirkkoa, ovathan ne jotakin meistä maa-seutulaisista, mutta ole varoillasi, pieni kun olet, ett’et häviä siellä ahdingossa ja hälinässä ja tule kotiin ennen hämärää. Mitä tulee patroonin löytämiseen Lontoossa, on se sama kuin etsisi nuppineulaa heinäpieleksestä, mutta jos sinua haluttaa tehdä pieni huvimatka, niin eihän siinä mitään pahaa ole.“

Krister ei tietysti mitenkään tahtonut vaan huvimatkalke lähteä. Hän olisi kyllä mielellään tahtonut nähdä muutamia kaupungin suurista ihmeistä, joista hän oli kuullut niin paljon puhuttavan, mutta mielummin olisi hän kuitenkin odottanut siksi kun olisi saanut jonkun matkakumppanin kanssaan. Mutta lesken asia ei kärsinyt lykkäämistä, kolmen päivän kuluttua piti hänen mökkinsä olla tyhjä ja hävitystyön alkanut. Lesken tähden, yksin hänen tähtensä uskalsi Krister lähteä Lontoo-matkalke.

Krister nousi varhain lau’antai-aamuna ylös, eikä unohtanut pitää huolta päivän tarpeista, vaan kääräsi pari vehnäkakkua vanhaan sanomalehtipaperiin ja pisti ne taskuunsa. Ei hän myöskään unohtanut polvistua ja rukoilla lapsellisin, mutta sydämmellisin sanoin Herran siunausta matkalleen. Kuinka levollisina ja rohkeina ne saattavatkaan lähteä, jotka tietävät Herran Jumalan seuraajakseen.

Lapsi saapui heti asemalle, jossa hän maksoi lippunsa ja meni kolmannen luokan vaunuun. Iloisella, toivorikkaalla mielellä kiiruhti hän eteenpäin. Koko ajan mietti hän, mitä hänen pitäisi sanoa patroonille. Esiintyminen

tuon mahtavan miehen edessä ja puhuminen vanhan lesken puolesta näyttivät pojasta paljon peloittavammilta kuin vaikeudet, jotka etsinnässä voivat kohdata häntä. „Mutta eiköhän Herra anna sanoja suuhuni?“ ajatteli Krister lapsellisesti Herran apuun luottaen.

Vasta Kristerin saavuttua London-Bridgeen, alkoivat vaikeudet tosi-teossa. Syöksemällä syöksyivät ihmiset täpötäysistä vaunuista. Kiiruhdettiin, juoksenneltiin edes ja takaisin. Kantajat lensivät sinne tänne vaatesäkkeineen ja kääröineen. Käsikärrejä työnnettiin ympäri eri suuntiin. Ihmisvilinä, ajokalujen kolina, ajurien huudot, ystävien yhtymiset, kaikki, kaikki hämmensi poika-raukkaa, joka lopulla tuskin tiesi valvoiko vai uneksiko hän, minne hän meni eli mitä hän teki, ennenkuin joukko oli tulvassaan hänet hälliseville kaduille vyöryttänyt.

Krister seisattui hetkiseksi ajatuksiaan kootakseen. Hän oli aivan kuin pieni, avuton lastu, joka purjehtii vuolaalla, kuohuisella virralla. Sadat edes- ja takaisin kulkevat ihmiset olivat liian kiireisiä häntä vähääkään huomatakseen. Vihdoin päätti Krister pyytää ensimmäistä vähimmän kiireellistä ja ulkonäöltään parainta ihmistä, jonka hän tapaisi, näyttämään tietä Grosvenor Skvarelle. „Oi Herra, johda minua jonkun hyvän, ystävällisen ihmisen luo“, oli tuon pikku pojan hiljainen rukous hänen tunkeutuessaan hitaasti kansajoukon läpi.

Kristerin silmä sattui viimein vanhanpuoleiseen naiseen kunnioitettavalla ulko-näöllä. Hän kantoi suurta kääryä ja sateenvarjoa ja hänen kasvojensa hiljainen, ystävällinen ilme antoi Kristerille rohkeutta puhutella häntä.

„Suokaa anteeksi“, alkoi hän kainosti lakkiaan nostaan, „voisitteko, rouvaseni, neuvoa minulle tien patrooni Farrerille Grosvenor Skvarella.“

„Grosvenor Skvare!“ toisti nainen kumartuen alas-päin kuullakseen pojan sanoja, joka ei niin helppoa ollutkaan, kun katu oli täynnä hälliseviä. „Onhan sinne taval-

linen matka täältä. Se on Lontoon vasemmassa päässä, ja nyt me olemme kaupungin sydämessä,”

Pikku Krister tunsu itsensä niin masentuneeksi ja epäilemättä näkyi tämä hänen kasvoistaankin, koskapa nainen, joka oli aikonut jatkaa matkaansa, seisahtui ja katsoi häneen ystävällisesti.

„Täytyykö sinun mennä Grosvenor Skvarelle?” kysyi hän, „ja oletko vieras Lontoossa?”

„Täytyy”, vastasi Krister, jonka ääntä tuskin voi vyöryvien vaunujen kolinalta kuulla; „mutta minä en ole koskaan ennen ollut Lontoossa enkä tiedä tietä sinne.”

„Kuuleppas kun kerron, mitä minä aion tehdä”, jatkoi nainen; „minä annan sinun kantaa kääröni omnibukselle ja siellä maksan edestäsi.”

„Viekö omnibus sitten minut Grosvenor Skvarelle?” kysäsi Krister iloisena.

„Ei”, hymyili hänen hyvätahtoinen ystävänsä; „mutta kuitenkin vie se sinut hyvän matkaa siihen suuntaan ja sittenkuin me pysähdymme voit itse paljon helpommin saada selkoa loppumatkasta.”

Tämä päätös oli suuri huojennus Kristerille. Käärö tuntui keveältä eikä hänen tarvinnut sitä kauan kantaa ennenkuin sen omistaja huusi omnibusta. Heidän kiivettyään jykeäin ajoneuvojen katolle näki poika kuinka he ilman suurempia vaikeuksia saapuivat kadulta toiselle, yhä eteenpäin, huolimatta siitä, että sokkeloiset kadut olivat tungokseen asti täynnä ihmisiä ja ajokaluja. Kristeriä olisi hyvin huvittanut tämä eloisa vilinä kaikkine hänelle uusine ja ihmeteltävine ilmiöineen, joll’ei häntä olisi vaivannut ajatus, mitä hänen piti ajamisen loputtua tehdä. „Mutta Hän, joka on minua auttanut näin pitkälle, auttaa minua varmaan eeskinpäin”, oli kuitenkin Kristerin yksinkertainen loppupäätös. Ja ne, jotka Herraan luottavat eivät joudu häpeään.

Omnibus saapui vihdoinkin seisahtumispaikkaansa ja Krister laskeusi alas korkealta paikaltaan. Hänen hyvän-

tahtoinen, vanha ystävättärensä oli jo aikaisemmin poistunut annettuaan hänelle muutamia selviä neuvoja, joita hän nyt valmistautui parhaansa mukaan seuraamaan. Mutta Krister oli vielä kaukana päämaalista ja hänen täytyi uudelleen kysyä tietä. Tällä kertaa kääntyi hän erään pojan puoleen, joka ei ollut paljon suurempi häntä.

„Grosvenor Skvare?“ kertasi poika, joka kantoi sokurileipurin tarjotinta olallaan; minä tunnen sen paikan yhtä hyvin kuin oman katunikin. Olen juuri sinne menossa; jos tulet kanssani, näytän sulle tien.“

„Kenties tiedät myöskin patrooni Farrerin asunnon?“ kysyi Krister hyvillään.

„Patrooni Farrerinko? Luulisinpa. Hänellä on suuret kemut tänä iltana ja nämä leivokset ovat sinne illalliselle.“

„Kuinka onnellinen minä olen“, ajatteli Krister kulmien iloisena uuden toverinsa vieressä. Heti alkoi sujuva keskustelu ja sokurileipurin poika urkki helposti Kristeriltä koko kertomuksen leskestä ja hänen mökistään, jotka olivat syynä Kristerin Lontoo-matkaan.

„Sanot tuntevasi patroonin“, virkkoi Krister viimeksi „tahdotko kertoa minulle, millainen mies hän on?“

„Voi, hän näyttää aivan hirmuiselta mustine kulmakarvoineen. Hänen poskipartansakin ulottuu puolen kyyvärää kasvoista; ja hän on yhtä hirveä kuin hän näyttää olevan. Jos joku pyytää hänen apuaan, voi hän olla varma tulevansa potkaistuksi ulos portaita myöten.“

Krister katsoi puhujaan. Niin yksinkertainen ja ymmärtämätön kuin maalaispoika olikin oli vastauksessa jotain, joka herätti hänessä epäilystä sen totuudesta; veitikkamainen katse, jonka hän samalla toverinsa silmissä näki, vahvisti hänen epäilyään. Krister oli luonnoltaan hyväluuloinen, sillä hän oli itse vapaa kaikesta viekkaudesta ja arvosteli muiden luonnetta omansa mukaan, mutta hän ei ollut ei typerä eikä ajattelematon. Hän pysähtyi äkkiä ja kysyi toveriltaan, jos he todella menivät suorinta tietä Gros-

venor Skvarelle. Kysymyksen, joka oli jotensakin äänekäs, kuuli eräs ohikulkeva herrakin.

„Sinä menet aivan päinvastaiseen suuntaan“, sanoi tuo vieras kääntyen Kristeriin.

„Minä olen tehnyt kauskan kepposen ja sinä olet saanut hyödyllisen läksyn“, huusi nuori petturi kadotessaan pilkallisesti irvistäen kadun kulman taakse.

„Niin ilkeätä, niin hirveätä!“ mutisi Krister harmissaan, „hänhän tiesi kuinka pitkä matka minulla vielä oli kuljettavana ja että olin aivan vieras Lontoossa.“

Sen, joka tehdäkseen „hauskan kepposen“, saattaa lähimmäiselleen surua ja rikkoo oikeuden lain, täytyy vastata siitä sinä päivänä, jolloin Herra muistaa *jokaista turhaa sanaa*.

„Salli minun antaa itsellesi hyvä neuvo“, sanoi mies, joka oli ollut todistajana tuossa nienessä kohtauksessa, „ole tästälähtien varovainen kenelle luottamuksesi lahjoitat ja kenen johtoon antaut. Olet runsaan kolmannes-penikulman Grosvenor Skvarelta, joka on tuolla päin, missä tuo kirjokontorni kohoaa. Kysele tietäsi suuremmista kauppapuodeista eli poliissipalvelijoilta, jos semmoisia tapaats.“

Krister nosti lakkiaan, kiitti vierasta eikä unohtanut hänen hyvää neuvoaan, jota seuraten hän vihdoinkin löysi ilman erityisiä vaikeuksia etsimänsä kadun. Mutta suuruus ja komeus täällä hämmästytti maalaispoikaa. Katsoessaan korkeitten huoneustojen pitkää liutaa ihmetteli Krister kuinka hän voisi saada selville, missä niistä patrooni Farrer asui.

„Kuinka koskaan rohkeneenkaan tällaiselle asialle?“ ajatteli poika parka, kun hän kaksi kertaa turhaan kysyttään ohikulkevilta neuvoa, istahti erälle portaille, tietämättä mitä tehdä piti. Hän söi yksinkertaisen päivällisensä: nuo kaksi vehnäkakkua, jotka hän oli kotoa ottanut ja vettä läheisestä pumpusta ja tämän virvoituksen jälkeen elpyi pienen matkamiehen rohkeus.

„Jumala on johtanut minua näin pitkälle“, ajatteli hän taasen, „eikä Hän nytkään minua jätä. Hän kyllä

osoittaa minulle keinon, millä auttaa iso-äiti parkaa, sillä Hän kuulee köyhän rukouksen,“

Samassa tuli eräs postinkantaja kiiruhtaen tavallista rataansa. „Tuo miehän on aivan minua varten!“ huudahti Krister ylös hypähtäen. „hän varmaan tietää itsekun-kin asunnon.“

Oikein arvattu — postinkantaja sanoi heti numeron herra Farrerin asunnolle.

Ja nyt piti Kristerin koota koko rohkeutensa valmistuakseen tapaamaan pelättyä patroonia. Vaikkakin hän oli saanut selville sokuri-leipuri-pojan petoksen, ei hän kuitenkaan voinut irroittautua vaikutuksesta, jonka kertomus oli häneen tehnyt ja hänen mielikuvituksensa loi yhä patrooni Farrerille peloittavan ulkonäön.

Epäröivin askelin nousi hän ylös portaita suurelle ovelle — vapisevalla kädellä soitti hän kelloa. Pitkä palvelija vihreässä, keltaisella koristetussa puvussa avasi oven. Jotensakin tuimalla äänellä kysyi hän Kristeriltä, mitä hän tahtoi.

„Toivoisin saavani tavata patrooni Farreria“, sanoi poika katsoen hätäisenä tuon pitkän miehen kasvoihin.

„Hän ei ota vastaan kerjäläisiä“, vastasi palvelija, puhuessaan sulkien oven jo puoleksi.

„Mutta minä en olekkaan mikään kerjäläinen; en ainakaan itselleni aio kerjätä; olen tullut G:kylästä asti tavatakseni patroonia.“

„Silloin voit mennä takaisin yhtä viisaana kuin olet tullutkin, sillä isäntääni et voi tavata“, vastasi taasen palvelija sulkien oven kiivaasti.

Tuskin voi Krister pidättää kyyneliään niin katkerasti tunki hän pettyneensä. Oliko hän nyt vaan tuollaista vastausta saadakseen eronnut kaniinistaan ja tehnyt tämän väsyttävän matkan? Oliko tämä nyt hänen toiveittensa päämäärä, vastaus hänen rukouksiinsa? Pitäisikö tuon leskiraukan, huolimatta hänen ponnistuksistaan. kuitenkin luopua tuvastaan seuraavana maanantaina?

Krister viivyttelihe hetken oven ulkopuolella toivoen miehen vielä katuvaan eli että patrooni Farrer itse mahdollisesti tulisi ulos. Sillä välin johtui hänen mieleensä isänsä käsky, että hänen piti olla ennen hämärää kotona. Hän tunsii ajan olevan lähteä jos mieli ehtiä iltapäivän junalle.

Pikku Krister parka oli syvästi suruissaan jättäessään Grosvenor Skvaren ja pyrkiessään takaisin London-Bridge-asemalle. Hän tiesi matkan pitkäksi, käännökset lukematomiksi ja muutamat katujen poikki menot näyttivät kovin vaarallisilta pikku pojalle, joka vaan maanteihin oli tottunut. Mutta pikku vastuksissa teki Krister samoin kuin Jumalan lapset tekevät suurimmissakin — hän ylläpiti rohkeuttaan rukouksella. Tässä suuressa, levottomassa kaupungissa tunsii hän, ett'ei hänellä ollut yhtään ystävää, jolta rukoilla apua, mutta että Jumala oli täällä Lontoossa yhtä likellä häntä kuin tuolla kodin rauhallisilla kedoillakin.

Väsyneenä ja alakuloisena saapui hän viimein omaksikin ihmeekseen asemalle. Hän oli tätä ennen monta kertaa eksynyt ja ollut, oman luulonsa mukaan, vaarassa joutua hevosten jalkoihin. Hän tuli tänne asemalle vähän liian aikaisin ja asettautui etu-sillalle odottamaan lähtö-aikaa katsellen välinpitämättömänä matkustajia, joita vähitellen alkoi tulla.

„Sinä näytät niin surulliselta, poikaseni“, virkkoi eräs herra, joka hänen tavallaan odotti junan lähtöä, ja jota lapsen väsyneet, alakuloiset kasvot miellyttivät.

Krister katsahti ylös ja kohtasi lempeät sinisilmät, jotka tarkastelivat ystävällisesti häntä.

„Oletko väsynyt?“ jatkoi herra.

„Kyllä, mina olen väsynyt, hyvin väsynyt“, vastasi Krister, „mutta en minä sentähden ole surullinen, vaan on niin ikävää, että olen käynyt täällä turhaan.“ Ja lapsen silmät täytyivät kyynelillä.

„Miksi sinä tulit tänne?“ kysyi vieras.

„Puhumaan patrooni Farrerin kanssa“, kuiskasi poika, enkä minä edes nähnyt häntä.“

Vieras kohotti ihmetellen kulmiaan. Hän oli hieman utelias. Muutamilla kysymyksillä sai hän selvän pojan pikku kertomuksen pääkohdista. Krister oli tuskin lopettanut sen, kun jo kello soi kehoittaen matkustavia paikkaa hakemaan. Vieras ja Krister erosivat toisistaan; toinen meni ensi-luokan vaunuun, toinen sotilaista ja työmiehistä täyteen kolmannen luokan vaunuun.

Krister oli täydelleen rauhoittunut saapuessaan G:hen. Aurinko oli laskemaisillaan. Sen säteet valoivat loistoaan kukkaniityille ja metsäisille vaaroille. Ne kultasivat pilvien reunat rusollaan. Ne ikäänkuin värähtelivät Kristerillekin sauhaa ja iloa. Ja kun hän junan saapuessa G:hen hypäsi vaunusta oli ikäänkuin raikas maaseudun ilma ja rastaan riksutuskin viidakossa olisivat elauttaneet ja ilahuttaneet hänen masentunutta mieltään. Krister huomasi, että ainoa matkustaja, joka, lukematta häntä itseään, oli noussut tälle pysäyspaikalle, oli juuri tuo ystävällinen herra Lontoon asemalta. Hän ihastui ja hämmästyi, kun tuo vieras tien varrella odottamattomasti yhtyi häneen.

„Minä tahtoisin käydä tuon leski-raukan luona, jota sinä niin lämpimästi rakastat“, sanoi vieras, „tahdotko näyttää minulle tien hänen mökilleen?“

„Aion juuri mennä sinne, herrani“, vastasi poika.

Kävely niittyjen poikki oli sulaista; pilvien korkeudesta soi leivon iloinen liverrys ja kaukaa kaikui käen sulava kukunta.

Vieras keskusteli koko matkan Kristerin kanssa, ja sai kuulla paljon yksityis-seikkoja niin hyvin hänen omasta elämästään kuin iso-äidistäänkin. Hän kuunteli nähtävällä mieltymyksellä pojan kertomusta turhasta Lontoo-matkastakin.

„Ja nyt kaiketi“, virkkoi vieras, „olet aivan menettänyt toivosi auttaa vanhaa ystävääsi?“

„En voi enää matkustaa Lontooseen“, vastasi Krister surullisesti; „en voi tavata patrooni Farreria, enkä pyytää hänen armoaan iso-äiti raukalle — ja kuitenkin —“

„Ja kuitenkin“, toisti vieras kuin toivoen että poika lopettaisi ajatuksen.

„Ja kuitenkin en voi kaikkea toivoani kadottaa, voin vielä mennä suoraan Jumalani luo. Hän näkee minut joskaan ei patrooni Farrer näe; Hän kuulee rukoukseni, vaikk'ei patrooni kuule; Hän tuntee iso-äidin surut. En voi käsittää, miten asia voisi muuttua, sillä kaikki näyttää nyt järkähtämättömältä, mutta Jumala on käskenyt minun rukoilemaan väsymättä ja minä tahdon tehdä Hänen käskynsä mukaan.“

„Mutta Jumalalla voi olla jokin hyvä tarkoitus, jonkätähden Hän ei täytä pyyntöäsi“, jatkoi vieras, „oletko valmis uskomaan, että kaikki mitä Jumala tekee on oikein?“

Krister näytti miettivän muutamia silmänräpäyksiä ja vastasi sitten puoleksi tukahdetulla huokauksella: „iso-äidin on tapana sanoa: 'Tapahtukoon Herran tahto' ja minä koetan sanoa samoin.“

Kulkijat olivat nyt saapuneet pienelle rauhaisalle matalalle, jossa tuo köyhä leski asui. Ikkunassa, joka oli melkein peitetty orjanruusuilla ja muilla kukkasilla, kuvastui ilta-auringon viimeinen hehku; ovi oli auki, että sairas saisi vienon tuulen tuomaa raikasta ilmaa huoneeseensa, mutta kuitenkin kolkutti Krister ennenkuin hän astui sisään seuraajansa kanssa sanoen: „Täällä on eräs vieras herra, joka tahtoo tervehtää teitä, iso-äiti.“

Vieras taivutti korkeaa vartaloaan astuessaan sisään matalasta ovesta ja lähestyi hiljaa sairaan vuodetta.

„Olen tullut tänne ilosanoman tuojana“, alkoi hän istahtaen tuolille, jonka Krister tarjosi. „Tämä äiditön lapsi, jolle Te hänen hennoimmalla ijällään olette äidin helleyttä osoittanut, ei ole unohtanut velkaansa.“ Hän katsoi puhussaan ystävällisesti Kristeriin. „Poika on ollut tänään Lontoossa rukoilemassa patrooni Farreria säästämään Teidän tupastanne; hän on nähnyt hänet, puhunut hänelle kaikki ja —“

„Oi!“ huudahti Krister suurin silmin, hänen mielestään olivat nuo kaikki mitä suurimpia valheita; mutta vie-

ras viittasi häntä olemaan vaiti ja jatkoi: „Patrooni Farrer on niin tyytyväinen kaikkeen mitä hän on kuullut Teistä ja myöskin pojan kiitollisuuteen, että hän on päättänyt pal-kita teitä molempia. Hän antaa Teille tämän pikku tuvan puutarhoineen elämäne loppu-ijäksi ja hän aikoo ottaa Krister Fordin omaan kotiinsa — varmana että se, joka on näyttäytynyt niin uskollisena ystävänä, on myöskin oleva harras ja uskollinen palvelijana.“

Krister oli taasen huudahtamaisillaan, mutta hänet keskeytti kylän lääkäri, joka tuli katsomaan sairasta.

„Herra Farrer!“ Lääkäri hämmästyi ja nosti lakki-aan vieraalle. Samassa selkeni asiain oikea laita onnelliselle Kristerille.

„En tietänyt“, jatkoi lääkäri kunnioittavalla kumaruksella, „että Te tulisitte tiluksillenne niin pian.“

„Luulen, että Jumala itse on johtanut tieni tänä il-tana tänne“, vastasi herra Farrer pannen kätensä Kristerin olkapäälle; „köyhän rukous kuullaan taivaassa ja sen vai-kutuksia saa usein nähdä täällä maan päälläkin jo. Älköön kukaan epäilkö“, jatkoi hän lapsen kääntyen, „niinkauan kuin pääsö armo-istuimelle on vapaa. Suruja voi kokoutua, pilviä voi kohota, kaikki ihmisellinen apu voi näyttää tur-halta, mutta silloin, jättäessämme kaikki ystävämme ja omat surumme rakastavalle Isälle, rukoilkaamme aina väsymättä ja pankaaamme kaikki huolestamme Hänen päällensä, sillä Hän pitää murheen meistä.“

Isän sydän* uskollisna

Lapsen hyvää huolehtii,

Hänet viimein armollisna

Kunnialla kruunaapi.

Häneen aina tahdon luottaa,

Hälle surut, huolet heittää,

Nekin, mi viel' tuskaa tuottaa.

Murtunut kääty.

„Mutta sehän on vastoin minun vakuutustani, Martta, aivan vastoin vakuutustani“, virkkoi Wilhem Gardner syvään huoaten; „olen kasvatettu ihmisten seurassa, jotka ovat rakastaneet Herraa, kunnioittaneet Hänen sanaansa ja lepopäivää. Jos vanha äitini olisi nähnyt minun vetävän hedelmä- ja kasvis-kärryjäni sunnuntaina, olisi hänen sydämmensä varmaan murtunut surusta.“

„Katso toki lapsiraukkojasi, Wilhelm“, keskeytti vaimo. „Erikin kyynärpäät pilkistävät hihoista ja samoin näkyvät varpaatkin rikkonaisista kengistä. Olen niin monta kertaa jo laittanut nuttua, mutta nyt eivät tahdo repaleet enää pysyä koossa eikä häntä voi tuon-näköisenä kouluunkaan lähettää. Ja entä Anna parka sitten, luulisipa tuulen voivan hänen lävitsensä puhaltaa.“

„Minun täytyy siis lähteä myömään“ huokasi Wilhem, „ei hätä lakia lue, mutta kyllä se tuntuu hyvin vaikealta.“

„Saanko minä tulla kanssasi, isä?“ kysyi Erik.

„Et, poikani, et“, vastasi Gardner pudistaen surullisena päätään; jos itse poikkeankin väärälle polulle, en kuitenkaan tahdo lastani sille saattaa.“

Poikanen punastui tukanjuureen saakka ja kääntyi pois päin vieraana ja epä-ystävällisenä.

„Mitä sinä etsit nuttusi taskusta, Erik?“ kysyi äiti hetkiseksi kohottaen katseensa työstään.

„En mitään“, vastasi poika, mutta näytti olevan hämillään.

„Kenties antoi joku sinulle leipäpalasen kadulla ollessasi?“

„Ei kukaan antanut minulle mitään“, vastasi Erik lyhyesti.

„Leipäpalako“, huudahti pieni, kalpea, noin seitsenvuotias Anna miellyttävällä ulko-näöllä, „meillä ei ole ollut paljon syötävää tänään, vaikka minä en unohtanut aamurukoustani — „anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipämme“. Luuletko Jumalan kuulleen rukoukseni, isä?“

„Jumala kuulee meitä aina, lapseni“, vastasi isä surumielisellä äänellä ikäänkuin ei hän itsekään olisi suurin noihin sanoihin luottanut.

„Minkätähden emme sitten saa mitään ruokaa?“ jatkoi lapsi ja pienet, kalpeat kasvot kääntyivät kysyväisellä, lapsellisella katseella Wilhelmiin.

„No mutta miksi vaivaa tyttö aivojaan tuollaisella?“ huudahti äiti hiukan kärsimättömästi. Mutta sinisilmät katsoivat vielä Wilhelmiin ja pikku tytön laihat sormet hyväilivät rakkaasti hänen päivettyntä kättään. Tyttönen uudisti kysymyksensä — „Minkätähden emme sitten saa ruokaa?“

„Sentähden että Jumala näkee hyväksi koetella meitä“, sanoi isä hiljaa.

„Koetteleeko Hän meitä nähdäkseen rakastammeko todella Häntä ja luotammeko siihen, että Hän viimein antaa meille ruokaa?“ kysyi Anna.

„Huomenna menee isä kärryineen kaupalle“, keskeytti Martta häntä, „ja silloin myö hän niin paljon kasviksia ja omenoita, että hän voi toimittaa oivallisen puolisen meille. Huomenna ei meiltä puutu ruokaa.“

„Mutta pitääkö Jumala siitä, että isä myö sunnuntaina?“ kysyi pikku Anna totisena; „olethan sinä kertonut minulle Jumalan sanoneen: „Ei sinun pidä työtä tekemän lepopäivänä.“

„Ole ääneti äläkä lörpöttele, pikku hupakko“, sanoi Martta jyrkästi. Hän piti parempana vaientaa kysymykset kuin vastata niihin.

Anna ei uskaltanut enää koskea asiaan. Hän katseli syviä ryppyjä isänsä otsalla ja ihmetteli lapsenmielessään

joko hänen vanhempansa kokonaan olivat väsyneet luottamisessa Jumalaan, johon he kuitenkin niin usein olivat häntä kehoittaneet.

Hetkinen kului äänettömyydessä. Kaksitoista vuotias Erik loikoi lattialla nurkassa leikkien muutamain kalujen kanssa. Anna oli kerran lähestynyt häntä, toivoen saavansa yhtyä leikkiin, mutta poika ei halunnut tulla häirityksi, vaan käski häntä pois niin tylästi, että pikku tyttö raukan silmät heti kyyneltyivät.

„Äiti on närkeästyntä minuun, Erik on suuttunut minuun ja isä näyttää niin onnettomalta“, ajatteli Anna raskaalla sydämmellä; „sen lisäksi olemme kaikki nälkäisiä ja viluisia. Tuli on sammunut, puita ei ole enää lisättäväksi. Minua ihmetyttää kuinka hauan Jumala näin tahtoo meitä koetella, niinkuin isä sanoo; pitäisihän Hänen jo nähdä, että rakastan Häntä ja luotan Häneen. Nyt tahdon minä taasen rukoilla hiljaa, että Hän antaisi meille meidän jokapäiväisen leipämme.“

Ja tyttönen puhui taivaalliselle Isälle hädästään uskalluksella ja luottamuksella aivan kuin ystävälleen.

Anna ja Erik olivat köyhien, mutta rehellisten vanhempain ainoat lapset. Vanhemmat olivat aina tähän asti, niinkuin Martan oli tapana jonkunmoisella ylpeydellä sanoa, „pyrkineet eteenpäin maailmassa pyytämättä ja lainaamatta äyriäkään toiselta.“

Niinkauan kuin Wilhemillä oli puuttumatonta työtä, olivat lapset aina puhtaasti ja somasti vaatetettuja ja kävivät säännöllisesti sekä arki- että sunnuntai-koulussa. Wilhem ei kuluttanut aikaansa eikä rahojansa kapakassa, johon hänellä olikin vähemmän kiusausta kuin monella muulla miehellä, sillä hän tiesi hauska ja järjestyksellisessä kodissaan itseään odottavan iloisen ja rakkaan „terve tultuasi“. Mutta tuli vaikeat ajat. Mies, jonka luona hän useampia vuosia oli työskennellyt, joutui häviöön eikä voinut enää toimittaa hänelle työtä. Wilhemin oli mahdoton heti löytää uutta työ-paikkaa ja kuta kauemmin hän oli työ-ansiotta

sitä kurjemmaksi muodostui kaikki kotona. Saadakseen leipää perheelleen oli hänen jo täytynyt pantata muutamia talous-kaluja ja vaatekappaleita.

Alussa ei Wilhem kuitenkaan tullut alakuloiseksi, vaan meni joka aamu iloisena ja toivorikkaana etsimään työtä. Mutta päivä päivältä raukesi hänen toivonsa ja iltasin palasi hän kotiin yhä synkemmällä katsannolla ja viimein ei voinut edes pikku Annakaan saada häntä hymyilemään. Martan toivo ja uskallus murtuivat jo paljon ennemmin kuin hänen miehensä. Hän kyllä voi kiittää Jumalaa kirkkaina päivinä niin kauan kuin hänellä oli kaikkea mitä hän toivoi; mutta hän ei voinut Jobin lailla sanoa: „Herra antoi, Herra otti, Herran nimi olkoon kiitetty.“ Ei, vaan kuten Jobin vaimo, kiusasi hänkin miestänsä epä-uskoon ja koetti saada häntä toimimaan itsenäisesti, ilman Jumalaa. Hän oli ennen kehunut kasvattavansa lapsiaan kristillisesti, mutta nyt kylvi hän sitä runsaammin niin hyvin niiden kuin miehensäkin sydämiin kateuden, tyytymättömyyden ja epä-uskon myrkkyy-siemeniä. Anna oli ainoa perheenjäsen, jossa tämä kylvö ei näyttänyt juurtuvan. Niin pieni kuin hän olikin, oli hän oppinut, että Jumala on rakkaus, eikä hänen mieleensäkään juolahtanut, että taivaallinen Isä voisi unohtaa hänet tai että jokin, joka tuli Häneltä, ei olisi hyvää.

Myymällä oman sänkynsä sai perheen-isä raukka vihdoinkin niin paljon varaa, että voi ostaa pienen varaston hedelmiä ja kasviksia sekä kärrypt, joilla hänen nyt piti tavaroidaan kaupita. Alussa möi hän vaan arkipäivinä, mutta ansio oli niin vähäinen, ett'ei hänen perheensä voinut siitä elää. Silloin kuiskasi kiusaaja hänen korvaansa: „sunnuntaihan olisi sopivin päivä omeniesi kaupitsemiselle, sillä ihmisillä on silloin enemmän aikaa kiinnittää huomiotaan niihin. Sinä voit käydä kirkossa aamupäivällä ja mitä pahaa siinä olisi, jos sitten iltapäivällä ansaitsisit muutaman äyrin lapsi raukoillesi, jotka itkevät leipää.“

Martta hertoi alinomaa noita sanoja ajattelematta vähäkkään niiden vaikutusta poikaansa. Erikkiä oli jo aikaisin kehoitettu lukemaan raamattua ja käymään sunnuntai-koulussa sekä yleisessä jumalanpalveluksessa kirkossa. Näin luuli äiti tehneensä kaikki mitä kristilliseen kasvatukseen kuuluu, mutta hän unohti, että esimerkki vaikuttaa enemmän kuin sanat ja että on helpompi poistaa ihmisiä Jumalasta, kuin vetää heidän sydämmiään Hänen luokseen. Erik tuli heti samoin kuin äitinsäkin nurisevaksi ja kärsimättömäksi koetuksista.

Tänä aamuna, jolloin kertomuksemme alkaa kuljeskeli Erik ympäri kaduilla. Hänen seisattuessaan milloin jonkun ravintolan edustalle saadakseen edes tuntea tuota mieluista ruoan-hajua milloin kurkistellakseen tauluja jonkun taide-myymälän akkunoissa eli noita kimaltelevia kalteuksia kultasepän puodissa kulki neiti R., joka opetti häntä sunnuntai-koulussa, hänen sivuitsensa. Opettajatar virkkoii hänelle muutamia ystävällisiä sanoja ja jatkoi matkaansa. Erik kääntyi katsoakseen häntä ja näki samassa jotain kiiltävää kivityksellä. Heti kiirehti hän ottamaan sitä ylös ja löysi kultaketjun, jota neiti R:n oli tapana kantaa kaulaansa ja jonka hän hyvin tunsi. Erik huusi neiti R:lle, että hän seisattuisi saadakseen takaisin kadottamansa kultaketjun, mutta liekö sitten ajavien vaunujen kolina hämmentänyt pojan äänen vai lieneekö neiti ollut niin vaipunut ajatuksiinsa, et'ei hän huomannut mitään, miten lieneekään, hän vaan jatkoi matkaansa. Erik juoksi muutamia askelia hänen jälestään, mutta seisahtui äkisti. Hän katseli kiiltävää ketjua, punnitsi kädellään sen painoa ja ihmetteli minkä arvoinen se mahtoi olla.

Vaarallista on kuunnella kiusaajan ääntä. Sillä välin kun Erik ihaili ketjua, kääntyi neiti R. kadunkulmassa ja katosi heti näkyvistä. Poika ei tuntenut enää halua saavuttaa häntä. Hän piteli yhä lujemmin ketjua, tuntui niin vaikealta erota siitä. Pieni värssy, jonka hän oli äidin polvella oppinut, johtui yht'äkkiä hänen mieleensä:

Mi ei mun ole, sit' en ota,
Vaikk' mitä tarjois maailma;
Koskisin ennen tulirautaa,
Kuin kultaa, mi on vierasta.

Erik näytti epäröivältä, omatunto veti yhtäänne, mieliteko ja halu toisaanne. Sen ohessa ajatteli hän rehellisen isänsä surua ja häpeää, jos tämä joskus saisi tietää poikansa varkaaksi. „Luulen, että isä mieluummin näkisi minut paareilla kuin jonkun epärehellisyyden tahraamana“, mutisi hän itsskseen, „sillä olen kuullut hänen monta kertaa sanovan köyhän miehen kunniaa ja mainetta kultaa ja hopeaa kalliimmaksi ja että hän mieluummin hukuttaisi henkensä kuin ne. Niin, niin, luullakseni on paras viedä ketju neiti R:lle; kenties antaa hän minulle pienen palkinnonkin. Mutta kuitenkin —.“

Taasen seiso i Erik erään puodin akkunassa katsellen halukkain silmin tuoreita leipiä, viekottelevaa sianlihaa ja maukhaan näköistä lihamakkaraa. — „Ajatteleppas, kun voisi mennä tuonne joka päivä ja ottaa tahtonsa mukaan ja viedä kotiin; mutta isä ihmettelisi mistä rahaa olen saanut ja silloin pitäisi minun keksiä jokin kertomus, joten minä tulisin sekä valehtelijaksi että varkaaksi. Toinen synti seuraa toista niinkuin renkaat tässä käädyssä. Minulla ei ole rohkeutta valhetella isälleni eikä minulla ole sydäntä käyttää rahoja omaksi hyväkseni sillä välin kun pikku Anni joka päivä laihtumistaan laihtuu. Melkeinpä toivon, ett'en koskaan olisi löytänytkään onnetonta käätyä. En tunne vähintäkään halua viedä sitä takaisin ja pelkään myydäkin sitä, vaikka minä kyllä tiedän miehen, joka ostaisi sen kysymättä sanallakaan, mistä sen olen saanut.“

Näin epäröiden palasi Erik kotiin. Kun hän astui sisään, oli hän melkein päättänyt kertoa koko totuuden isälleen, mutta ensimmäiset sanat, jotka hän ovessa kuuli, antoivat hänen ajatuksilleen toisen suunnan. Äiti koetti nimittäin juuri taivuttaa miestään lähtemään kaupalle seu-

raavana päivänä, joka oli sunnuntai. Tämä ei ollut ensi kerta kun Martta näin teki, mutta tämä oli ensi kerta, jolloin Wilhem vähääkään näytti myöntyvän. Martta yhä puhui hädän pakoituksesta ja Wilhem unohti, että niin kauan kun Herra Jumala on taivaan ja maan valtiias, eivät hänen lapsensa koskaan ole pakoitettut tekemään syntiä elatustaan hankkiakseen.

„Vai niin, isä menee siis kaupalle sunnuntaina“, ajatteli Erik loikoessaan lattialla leikki-kaluineen. „Isä aikoo rikkaa kolmannen käskyn: „Muista lepopäivää, että sen pyhittäisit“, kuinka hän sitten voisi suuttua minuun, jos minä rikon seitsemättä käskyä vastaan: „Ei sinun pidä varastaman“. Molemmat käskyt ovat Jumalan antamia; en voi nähdä mitään eroitusta niiden välillä, se on ainoa, että ihmiset rankaisevat ankarammin varkautta koska he pelkäävät enemmän omaa vahinkoaan eivätkä pidä lukua Jumalan vaatimuksista. Isä sanoi, ett'ei hän tahdo ottaa minua mukaansa huomenna; hyvä, siispä menen omaa tietäni. Hän tahtoo täyttää taskunsa, minä samoin. Mutta hänen täytyy myydä runsaasti hedelmiä ja kasviksia saadakseen yhtä paljon kuin minä tällä käädyllä!“

„Anna, sinun on jo aika mennä levolle“, sanoi Martta keskeyttäen äkkiä äänettömyyden, mutta huono sinun vuoteesi on, lapsi parkani! Ajattele“, lisäsi hän katkerasti, „ajattele, että minun lasteni täytyy maata oljilla!“

„Äiti, eikö taivaan kuningas maannut seimessä?“ virkkoi Anna hiljaa.

„On jo myöhäinen ja lasten olisi jo aikoja sitten pitänyt olla levolla“, muistutti Wilhem.

„Mutta isä, emmehän ole vielä lukeneet mitään“, kuiskasi pieni, vaaleakutrinen tyttö, „minä saan varmaan-kin kuulla jonkun kertomuksen raamatusta?“ Ja pitäen äänettömyyttä myöntymyksenä, otti hän varovaisesti kulu-neen kirjan hyllyltä.

Surullisena pani Wilhem kätensä kirjalle, joka kerran oli ollut hänen lohdutuksensa surussa, mutta jota hänellä ei nyt ollut halua avatakaan.

Martta ja Erik toivoivat sydämissään, ett'ei Anna olisi koskaan muistuttanut lukemista, heillä ei ollut nyt halua kuulla Jumalan sanoja, mutta heitä hävetti vastustaa ja senvuoksi olivat he ääneti.

„Mitä minä lukisin?“ kysyi Wilhem käännellen hitaasti lehtiä.

„Oi, lue meille tuo kaunis kertomus julmasta kuninkaasta ja kolmesta kiltistä Juutalaisesta ja palavasta uunista!“ huudahti Anna.

Wilhem avasi raamatusta profeetta Danielin kolmannen luvun ja luki tuon omituisen kertomuksen Sadrakista, Mesakista ja Abednegosta. Anna istui lattialla isän jalkojuuressa, kädet olivat ristissä polvella, hän katsoi ylös isän kasvoihin ja kuunteli jännitetyllä tarkkaavaisuudella. Hänen nuori vilkas mielikuvituksensa näki kaikki elävänä edessään — tuon ylpeän hirmuhaltiaan valta-istuimellaan, nuo hurskaat nuorukaiset, jotka kalpeina, mutta päättäväisinä seisoivat tämän edessä ja hänen pikku sydämensä tykytti nopeammin kun hän kuuli heidän rohkeudestaan, vaarastaan ja kunniakkaasta pelastuksestaan.

„Oi, isä“, huudahti hän isän lopetettua, „jos me olisimme olleet siellä, emme olisi koskaan — et ainakaan sinä, isä, totelleet tuota paha kuningasta ja rukoilleet kultaista kuvaa!“

Muutamia päiviä aikaisemmin olisi Wilhem rohkeasti vastannut: „Niin minäkin luulen“, mutta nyt tunsikin sydämissään piston, joka esti häntä vastaamasta. Sitä vastoin huudahti Martta melkein suuttuneena kysymyksestä: „Tietystikään ei sinun isäsi olisi koskaan tehnyt väärin. Eivät kaiken maailman kuninkaatkaan olisi saaneet häntä epäjumalan palveliaksi.“

Anna säikähti sanoneensa jotain sopimatonta. Hän katsoi epäröiden isään, joka näytti totiselta ja surulliselta, mutta ei vihastuneelta ja hän alkoi uudestaan kysellä.

„Isä, kuka se oli, joka seiso i noiden kolmen miehen rinnalla tules sa, joka oli Jumalan poj an kaltainen?“

„Se oli Herra Jesus itse“, vastasi isä.

„Oi!“ huudahti Anna ja hänen kasvonsa säteilivät ilosta hänen puhuessaan, „kuinkahan onnellisia nuo kolme miestä olivatkaan keskellä palavaa pätsiä! Ne varmaan aina pitivät tätä hetkeä elämänsä onnellisimpana! Mutta“, lisäsi hän puristaen isänsä kättä, „sinähän olet sanonut minulle Herran Jesuksen olevan vieläkin niiden luona, jotka häntä rakastavat ja varsinkin silloin kuin he ovat hädässä ja ahdistuksessa.“

„Jumala siunatkoon sinua, rakas lapseni“, virkkoi isä ja kumartui suudellakseen tyttöstään. „Toivoisin voinani uskoa lapsen lailla“, lisäsi hän ajatuksissaan, vaikk’ei hän sitä ääneen sanonut. Anna nukahti olkivuoteelleen luettuaan iltavärssy nsä:

Mä rauhaan laskeun nimeen Jesuksen
Ja lepään turvallisna helmassaan,
Hän herättäköön milloin tahtoo vaan,
Oon eloss’, kuoloss’ oma Paimenen!

Sunnuntai-aamu koitti kirkkaana, pilvettömänä. Auringon valo virtaili huoneeseen herättäen nukkuvat, loistaen Jumalan rauhan lailla kodille.

Ensimmäiset sanat, jotka Wilhem tänä-aamuna vaimolleen sanoi, olivat: „Martta, nyt olen tehnyt päätökseni, minä en tahdo mennä kaupalle tänään.“

„Mikä uusi päähän-pisto tuo on?“ vastasi vaimo tyytymättömällä äänellä. „Joskaan et välitä vaimostasi, niin arvelin sinun kuitenkin pitävän lapsistasi niin paljon, ett’et tahtoisi nähdä lastesi nääntyvän nälkään omien silmiesi edessä.“

„He eivät näänny nälkään“, sanoi Wilhem vakaasti. „Martta, Herra pitää meistä huolta. Olen nähnyt niin kummallista unta tänä yönä!“

„Luulen, että uneksit par’aikaa!“ huudahti Martta.

„Millaista unta sinä näit, isä?“ kysyi Erik.

Isä nosti pikku Annan polvelleen ja sillä aikana kun Martta puuhasi huoneen siivoamisessa, ikäänkuin ei hänellä olisi ollut halua kuunnellakkaan, alkoi hän kertoa untaan.

„Tuntui kuin olisi tuo luku, jonka illalla luin, ollut mielessäni, — mutta kaikki oli sovitettu meidän aikaamme ja kansaamme. Oli olevinaan suuri kuva, joka oli pystytetty johonkin paikkaan tässä kaupungissa. Se oli suuri ja kaunis, kiireestä kantapäähän puhtaasta kullasta. Suuret ihmisjoukot olivat kumartavinaan kuvaa, jonka kädestä tippui rahoja, kultaa, hopeaa ja vaskea rukoileville. Mutta kesken kaikkea melua ja hälinää tuon loistavan kuvan ympärillä kuulin äänen kuiskaavan korvaani: „Ette voi palvella Jumalaa ja maailmaa.“

„Näitkö sinä jonkun palavan pätsinkin unissasi?“ kysyi Anna.

„Kyllä, minä näin hehkuvan uunin“, vastasi Wilhem, „ja sen päällä savupilven. Jokainen, joka kieltäytyi polvistuen rukoilemasta kuvaa, piti viskattaman tulen liekkeihin.“

„Hädän liekkeihin“, huomautti Martta, joka, näennäisestä välinpitämättömydestään huolimatta, oli kuullut kaikki.

„Sillä välin kun seisoin ja ihmettelin kaikkea tuota, olin näkevinäni rakkaan Erikkimme keskellä joukkoa. Hän meni suoraan kuvaa kohti ja näytti kokonaan huolettomalta, aivan kun hän ei olisi aavistanutkaan vaaraa. Minä pelkäsin että hän kieltäisi Jumalansa ja polvistuisi epäjumalalle. Koetin kaikin voimini pysäyttää häntä. Mutta oli kun olisivat jalkani olleet kahlitut, en voinut juosta. Minä huusin niin paljon kun jaksoin, kuitenkin hämmensi hälinä ja melske niin ääneni, ett'ei hän voinut sitä kuulla ja kääntyä. Oi, olin poikani tähden sellaisessa tuskassa, ett'en voi sitä kuvaillakaan!“

Erik kuunteli jännityksellä. Kääty, joka vielä oli hänen taskustaan, tuntui nyt raskaalta painolta hänen sydämellään.

„Hetä sen jälkeen“, kertoi isä, „olin kuulevinani jonkun huutavan nimeäni, ja kova ääni käski minua rukoilemaan kuvaa, lisäten, että joll'en sitä tekisi, heitettäisiin minutkin tuli-pätsiin. Pelko valtasi silloin unessa minut. Jalakani vapisivat. Hikipisaroita kohosi otsalleni kun näin liekit, jotka ammahtelivat yhä korkeammalle! Ja sinä, vaimoparkani, pidit kiinni minusta ja itkit kuin olisi sydämesi ollut murtumaisillaan!“

„Mutta sehän oli vaan uni“, muistutti Martta.

„Niin, mutta niin todenmukainen uni“, vastasi Wilhelm, „että luulen omantuntoni valvoneen koko ajan varoittaen minua tekemästä syntiä Jumalaani vastaan. Minun seisossani siellä epäilevänä, pelkävänä, katsellessani milloin kuvaan, milloin tuleen, kuulin pikku Annin äänen yhtä selvänä kuin nytkin. Se oli kuuluvinaan aivan liekkien keskeltä ja sanoi —“

Isän puhe pysähtyi. Hän pyyhkäsi kädellään otsaansa. Lapsi hänen polvellaan katsoi hänen silmiinsä uteliaana, ihmetellen.

„Lapseni ääni sanoi minulle: „Isä, Herra Jesus on kanssani; tuli ei voi vahingoittaa minua.“

„Jumala siunatkoon häntä!“ huudahti äiti hellästi, „siten on hän koko ajan kestänyt puutetta, mutta senpätähden onkin sitä vaikeampi nähdä hänen kärsivän.“

„Mutta kuinka sitten kävi, isä, heittivätkö he sinut tuleen?“ kysyi Anna innokkaana.

„Se osa unestani ei ole oikein selvänä muistossani. En ollenkaan muista, heittikö joku minut sinne, mutta yht'äkkiä olin sinun vieressäsi keskellä loimuavia liekkejä. Mutta, Anna, ne eivät tehneet meille mitään vahinkoa, Kaikki oli vaan suloista ja kaunista ympärillämme; tunsin itseni yhtä vahvistuneeksi ja rauhalliseksi kuin nuo kolme juutalaista nuorukaista mahtoivat tuntea itsensä.“

„Kuinka suloinen uni“, huudahti Anna. Mutta Martta huokasi, tuskin tietäen miksi; sanat „iloihtaat vastuksissa“ muistivat hänen mieleensä.

„Mutta siinä ei ollut vielä kaikki“, jatkoi Wilhem vetäen pikku tyttöönsä lähemmäksi ja painaen päivettynttä kasvoaan hänen vaaleille kiharoilleen jatkoi isä: „Minusta tuntui vielä, ikäänkuin uunissa olisi ollut joku, jonka kirkkaisuun kasvoihin en voinut katsoakkaan, vaan jonka läsnäolo teki itse liekit taivaaksi ympärilläni. Hän näytti pitävän edessäni kruunua, kimaltelevaa kuin tuhannet tähdet ja sanat „ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan“, tunkeusivat syvälle sydämeeni! Ilo oli suuren suuri, ihmeellinen, yli-luonnollinen! Heräsin nopeaan sykkivällä sydämmellä ja ensimmäinen ajatukseni oli: „Tulkoon puute, tulkoon suru, mutta toivoani tuon kruunun saavuttamisesta en tahdo kadottaa koko maailman aarteiden edestä.“

Muutamien silmänräpäysten äänettämyys seurasi. Martta kuivasi kyöneleen silmästään. Anna hiipi lähemmä isäänsä ja kuiskasi: „Olisin mielelläni nähnyt sellaisen unen! Mutta tuo uni toteutuu kerran, eikö totta, isä? Paitsi“, hän pyyhähtyi äkkiä, „se mitä Erikistä näit, se ei saa koskaan toteutua.“

„Se ei koskaan toteudukaan!“ huudahti poika. „En koskaan tahdo myydä sieluaani kullasta.“ Samassa veti hän käädyn taskustaan ja heitti sen siskonsa helmaan.

Wilhem kauhistui kuin kyykäärmeen pistämänä. Martta väänteli käsiään voihkien „Jumala armahtakoon! Näinkö pitkälle se jo on mennyt? Onko meidän poikamme todellakin varas?”

„Ei, äiti; aivan niin pahoin ei se kuitenkaan ole“, jatkoi Erik ja nyt selvitti hän heille koko tapauksen juoksun hänen löytäessään ja ottaessaan tuon ketjun.

Martta, joka ylpeili rehellisyydestään, nuhteli häntä, ett'ei hän heti jättänyt löytöään sen omistajalle. Mutta Wilhem tunsu paremmin omankin heikkoutensa. Hän näki että niin hyvin hän itse kuin (hänen) poikansakin olivat olleet alttiina kiusaukselle, johon he molemmat olisivat lanneet, joll'ei Herra armossaan olisi ajoissa heidän jaloil-

taan ansaa poistanut. „Katso“, sanoi hän katsellen kultakoristetta kädessään, „jos yksi rengas vaan on murtunut niin koko kääty on arvoton! Vaan yksi käsky halveksituna, selän taakse jätettynä ja koko sielu on hukassa! Ruikoilkaamme Herraa Kristuksen tähden antamaan anteeksi sydäntemme syntejä sitten täytyy meidän heti toimittaa kääty takaisin neiti R:lle.“

„Hänet tapaa sunnuntai-koulussaan tunnin kuluttua“, lisäsi Erik.

„Sinä et näytä siltä, että voisit mennä sinne“, huokasi äiti katsellen pojan ryysyisiä vaatteita.

Sehän ei merkitse niin mitään, raakas vaimoni; anna hänen mennä sellaisena kuin hän on“, sanoi isä ratkaisevalla äänellä. „Älkäämme tuhlatko tätä silmänräpäystä, jolloin Herra puhuu hänen sydämmelleen.“

Wilhem seurasi poikaansa kouluun ja ketjua takaisin antaessa puhui hän poikansa puolesta, joka itse oli niin hämillään ja niin täynnä häpeää ja katumusta, ett'ei hän uskaltanut paljon puhuaakaan.

Neiti R. huomasi oitis Wilhem Gardnerin muuttuneen ulkonäön: huolet ja köyhyys olivat painaneet syvät, selvät leimansa hänen kasvoihinsa. Neiti R. ihaili rehellisyyttä miehessä, joka oli köyhtynyt, jolla ei ollut mitään.

„Tahdon palkita sinua käätyäni edestä, jonka sain takaisin“, virkkoi opettajatar ystävällisesti Erikille ottaen kukkarostaan muutamia hopearahoja ja ojentaen ne pojalle, joka, vaikka halukkaana niihin katsoen, melkein häpesi niitä ottaa. Sitten kääntyi hän Wilhemiin ja sanoi: „Antakaa minulle osoitteenne, kenties voin jollakin tavalla palvella miestä, jonka sydämessä Herran pelko näyttää asustavan.“

Ja opettajatar piti lupauksensa. Hänen veljensä oli suuren tehtaan omistaja, jossa tehtaassa Wilhem Gardner kolmen päivän kuluttua sai edullisen työ-paikan. Rehellisen luonteensa tähden pääsi hän heti uuden isäntänsä suosiin ja tuli aikaa myöten tehtaan johtajaksi. Kun Erik tuli suuremmaksi, sai hänkin paikan siellä ja ansaitsi leipänsä

rehellisellä työllä. Eikä hän koskaan unohtanut opetusta, jonka hän oli saanut *murtuneen käädyn* kautta.

„*Herran siunaus tekee rikkaaksi ilman vaivannäköä.*“

Mutta jospa ei niinkään olisi — joskin jumalanpelko ja köyhyys olisivat eroamattomasti yhdistetyt, — jos kärsimysten pätsi olisi *aina* Jumalan lasten osana, kuinka paljon parempi sittenkin olisi valita se, kuin olla rikkaan miehen kaltainen Jesuksen vertauksessa!

Herra pitäköön meitä valppaina ja opettakoon meitä katsomaan kaikkea *oikealta näkökannalta!*

„Mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken maailman voittaisi, ja sielullensa saisi vahingon? Taikka mitä antaa ihminen sielunsa lunastukseksi? Sillä Ihmisen Poika on tuleva Isänsä kunniaassa, enkeleinsä kanssa: ja silloin hän maksaa kullenkin töidensä jälkeen.“ (Matt. 16: 26, 27.)

Kauniit kädet.

„Rakas, Klaara täti, kuinka rumat ja karkeat kädet Maria Janssonilla on!“ huudahti pikku Berttä kulkiessaan eräänä sunnuntai-iltana kotiin päin sunnuntai-koulu-opettajattarensa kanssa.

„Bertta kulta, minun mielestäni on Marialla kauniimmat kädet kuin kellään muulla koko luokalla“, vastasi täti Klaara.

„Kuinka sinä niin voit ajatella“, jatkoi Bertta ja katsoi ihmetellen rakkaaseen tätiin. „Ovathan Marian kädet niin punaiset ja karkeat, kuin ne ikänä voivat olla. Kuinkahan rumilta ne näyttäisivätkään, jos hän niillä piana soittaisi.“

Lempeä opettajatar otti Bertan valko-kätöset omiinsa ja sanoi: „Sinun kätesi ovat todella pehmoiset ja valkoiset,

Berttasi, juuri sellaiset, jotka näyttävät sieviltä hypelles-
sään piaanon näppäimillä. Kuitenkaan eivät ne ole mi-
nun silmissäni yhtä kauniit kuin Marian. Sanonko sinulle
minkätähden, rakas pikku Berttani?”

„Oi sano, tati kulta“, vastasi Bertta innolla.

„Katsoppas, lapseni“, jatkoi Klaara tati, „Marian kä-
det ovat aina toimessa. Ne pesevät ja kuivaavat astioita,
ne sytyttävät tulta, ne lakasevat ja pölyyttävät, neulovat ja
paikkaavat; alinomaa ne liikkuvat auttaakseen köyhää äi-
tiä, joka pienen lapsilaumansa elatukseksi kaikin voimin
työtä tekee.“

„Sitä en ole koskaan ajatellut“, sanoi Bertta mietti-
vällä katsannolla.

„Sen lisäksi pesevät, sukivat ja pukevat ne pikku sis-
koja ja veikkoja, auttavat heitä leikkikalujen kanssa, pitä-
vätpä vielä huolta naapurienkin lapsista. Sanalla sanoen,
ne tekevät aina jotakin hyvää. Niiden käsien olen nähnyt
pyyhkivän kyyneleet erään tyttösen kasvoilta, joka oli kaa-
tunut lokaan ja nostavan häntä ylös; olen nähnyt niiden
auttavan pikku poikaa, joka oli nääntyä liian raskaan taa-
kan alle; olen nähnyt niiden taluttavan köyhää, sokeaa
mummoa kadun poikki, ett'ei hän olisi joutunut hevosten
jalkoihin. Niin, niiden käsien olen nähnyt tekevän paljon,
paljon hyvää.“

„Täti armas“, keskeytti Bertta, „en koskaan enää pidä
Maria Janssonin käsiä rumina.“

„Se ilahuttaa minua, Berttasi“, sanoi hyvä opetta-
jatar siihen. „Mutta noilla käsillä on vielä koriste — kau-
nein kaikista —, jota en vielä ole maininnut. Ne tekevät
nimittäin kaikkea iloisina ja mielellään, Hänen tähtensä,
jonka kädet ristillä meidän vapahdukseksemme, autuudek-
semme lävistettiin.“

„Oi rakas tati!“ virkahti Bertta punastuen, „minä hä-
peän itseänikin ja olen niin pahoillani. Kuinka ajattelema-

ton minä olen! Oi, että voisin käyttää käsiäni yhtä hyvin kuin Maria Jansson!“

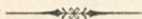
„Puhu Jesukselle siitä, rakas Bertta. Kaikki hyvä on Jumalalta. Ja Hän on sanonut:

Anokaat, niin teille annetaan.“

Mitä lapsikin voi tehdä sunnuntai-koulujen hyväksi.

Tuo tunnettu ameriikkalainen saarnaaja Moody puhui eräässä tilaisuudessa. Hän kertoi kuinka eräs pikku tyttö Amerikan länsi-valtioissa kaikesta sydämmestään halusi tehdä jotakin Vapahtajansa kunniaksi. Opettaja oli neuvonut tyttöstä ensin koettamaan saada isäänsäkin sunnuntai-koululle. Ensi alussa kieltäytyi isä tulemasta, mutta vihdoin sai tyttärensä hänet tulemaan sen huoneen ovelle saakka, jossa sunnuntai-koulua pidettiin. Hän ei ollut koskaan elämässään ollut sunnuntai-koulussa. Hän oli kurja juomari ja kiroilija, mutta seurauksena tästä sunnuntai-koulussa käynnistä ei ollut ainoastaan hänen oma kääntymisensä, vaan vieläpä — 1180 sunnuntaikoulun perustaminen Amerikan länsi-valtioissa. Kääntymisensä jälkeen työskenteli nimitäin tämä juomari palavalla innolla Hänen kunniaakseen, joka oli tullut etsimään ja vapahtamaan kadonnutta ja joka tuolla sunnuntai-koulussa oli löytänyt tämän kadonneen lampaansa.

Joka vähemmässä on uskollinen, hän on myös paljossa uskollinen. (Luuk. 16: 10.)

Myytäväinä.

Seuraavia kirjoja voidaan tilata Lähetyskirjakaupasta
Helsingissä:

Kaksi Joulu-iltaa

Suomennos.

Varustettu 5:llä kuvalla.

Hinta nid. 1 mk., sid. 1 mk. 25 p.]

„*Kaksi Joulu-iltaa*“ on sopiva kertomus nuorisolle kasvatuksiksi. Siinä näemme elävästi kuvattuna, miten hyvä voittoa pahan ja „rehellisyys peri maan“. Nuorille tämä kirja on aiottu ja epäilemättä saavat he tämän lukemisesta monta vakavaa opetusta ja jos he seuraavat niitä opetuksia, niin he voivat voittoa monta kiusausta ja säilyttää puhtaan omantunnon Jumalan pelvossa ja uskossa Jesukseen Vapahtajaamme, mikä kirjassa selvästi esitetään.

A. Mäkinen.

Havergal, F. R. Aamukelloja. Tutkistelemuksia pienokaisille joka päivälle kuukaudessa. Hinta 50 p. nid., 60 p. sid., 85 p. koruk.

Havergal, F. R. Aamutähtiä eli Kristuksen nimi pienokaisille. Tutkistelemuksia joka päivälle kuukaudessa. Hinta 50 p. nid., 60 p. sid., 85 p. koruk.

Havergal, F. R. Pieniä pääanaluksia eli iltamietteitä pienokaisille joka päivälle kuukaudessa. Hinta 50 p. nid., 60 p. sid., 85 p. koruk.

Uusi lasten kirjasto:

Kristillisiä kertomuksia. Kokosi L. S. 2 vihkoa. Hinta 50 p. vihko.

Vapahtajamme elämästä maan päällä. Kirjanen pienokaisille. 8 värikuvaa. Hinta 50 p. nid., koruk. 65 p.

Yllämainitut lasten kirjaset ovat kaikki erittäin sopivia johtamaan lasten mieliä Vapahtajamme Jesuksen tuntemiseen ja kasvattajille verraton apukeino kylväessään nuorten sydämiin Jumalan sanan katoomatonta siementä. Toivoisimme ne jokaisen lapsen ja kasvattajan kätehen.

A. M.